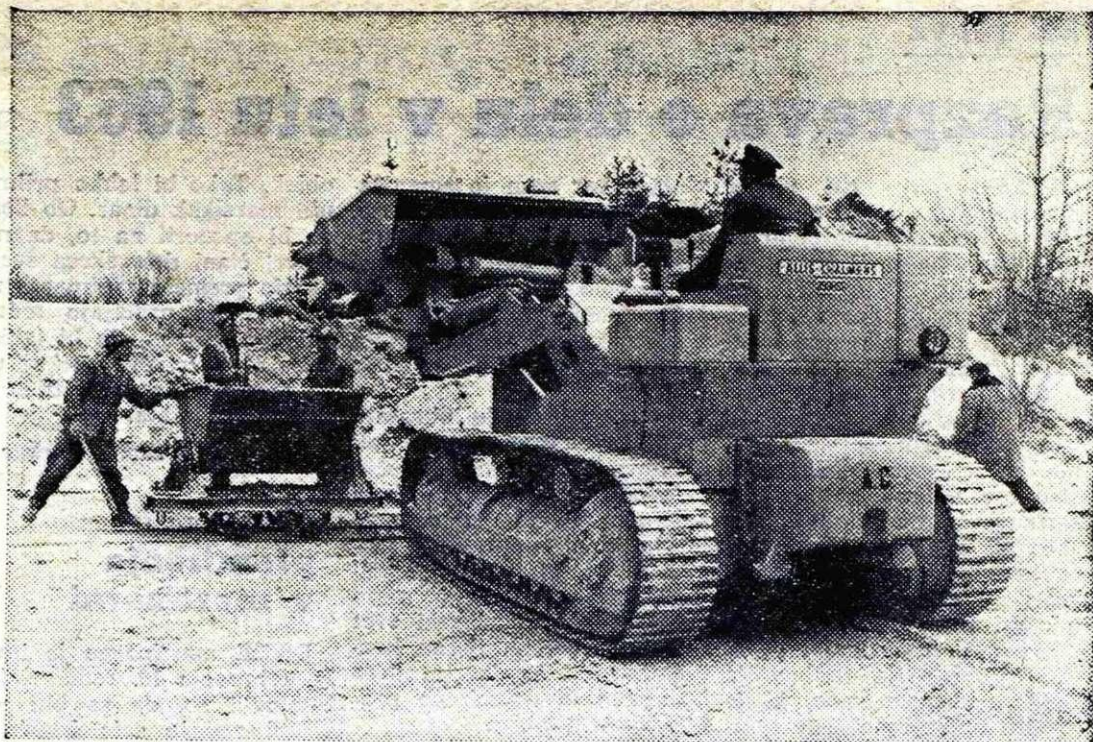

**V prihodnji številki
bomo objavili
osnutek statuta
Železarne Jesenice**

ŽELEZAR

JESENICE, 29. FEBRUARJA 1964

ST. 9./VI. V kamnolomu je zelo olajšano delo z novo mehansko lopato, ki smo jo dobili iz Italije

LAHKO BI BILO BOLJŠE

Valjarne in ostali naši obrati na osnovi naročil zahtevajo vsako leto večjo proizvodnjo, toda naša martinarna tem vse več vložnega materiala. Tudi plan zahteva od obratov zahtevam ni kos.

Že v osnovi planiranja nam manjka okrog 30.000 ton vložka letno. Ta primanjkljaj se med letom še precej poveča in bi bilo morda zanimivo, če pogledamo, kaj vse smo izdelali v preteklem letu izven naročil oziroma plana prodaje.

V letu 1963 smo prodali 6.100 ton raznih formatov debele pločevine. Okrog 1000 ton smo prodali debele pločevine kvalitete Č 0000 do Č 0345, izvaljane iz neodgovarjajočega vložka in eno naročilo izstavili naknadno. Nadalje smo prodali 3.100 ton raznih formatov fine, tanke in srednje črne pločevine, 1800 ton dekapirane pločevine v raznih formatih in 1100 ton valjanih profilov raznih kvalitet in dimenzij, ki so bili II a kvalitete ali odvečno izvaljani. Prodali smo tudi 1400 ton valjane žice iz neodgovarjajočih kvalitet in okrog 400 ton III a bele pločevine in ostalih hladno valjanih trakov. Pri vsem tem pa niso vključene količine neodgovarjajočega materiala, ki smo jih uspeli uvrstiti v redna naročila, predvsem velja to na zaposlene »izbirke« v hladno valjarno. Če pri teh 14.000 tonah upoštevamo še izplen, smo za zgoraj omenjene izdelke porabili okrog 20.000 ton vložka. Jasno je, da je tudi v ostalem svetu pri proizvodnji nekaj škarta oziroma proizvodnje, ki ni naročena. Toda vprašanje je, če nas trenutno tržno stanje ni pripeljalo do tega, da ne razmišljamo preveč o izboljšanju proizvodnje, saj lahko praktično sedaj res prodamo vse, kar izdelamo. Pri tako velikih materialnih stroških,

posebno za prevoze, bi v železarni morali z materialom oziroma vložkom delati z večjim občutkom za vrednost.

Takšna proizvodnja pa ima še drugo ozadje. Kupci, ki so naročili izdelke pravočasno zaradi takih primerov v proizvodnji zamenjajo na dobavo, ker to, kar smo namenili njim, zaradi neodgovarjajoče kvalitete ali dimenzije dobe drugi, ki smo jih morali za naročilo šele poiskati. Če nadaljujemo tako naprej, bodo jasno preobremenitve z naročili še na dnevnem redu, naši kupci pa zaradi nepravilnih dobav vedno bolj nezadovoljni. Vsako menjavanje stanja na tr-

žišču pa bi imelo zaradi takšnega poslovanja z naše strani lahko za nas občutne posledice.

Morda člani kolektiva železarne premalo vemo o ostalih naših železarnah oziroma njihovih rekonstrukcijah in napredku. Ne bi bilo odveč, če bi vsakdo, ki bolje pozna situacijo, o tem kaj več napisal. Po takih podatkih pa bi morda vsi skupaj več razmišljali o dobri proizvodnji. To sem povedal zato, ker se do včeraj še izključno naši kupci že obračajo na ostale železarne in čim večkrat bodo zaradi naših nesolidnih dobav prisiljeni obračati se na ostale, toliko prej bodo osvojili njihove izdelke. Kaj pa bi to pomenilo za naš je-klovlek in morda še kak drug obrat, je pa lahko vsakomur jasno.

Z. S.

MEHANIZACIJA DELA V KAMNOLOMU

Pri proizvodnji apnenca za plavže je bilo do sedaj veliko težakega dela in smo imeli vedno težave z delavci, ki so se pogosto menjavali, ker je bilo delo zelo težko in tudi osebnih dohodki niso bili tako visoki, da bi zadržali delavce na tem delovnem mestu.

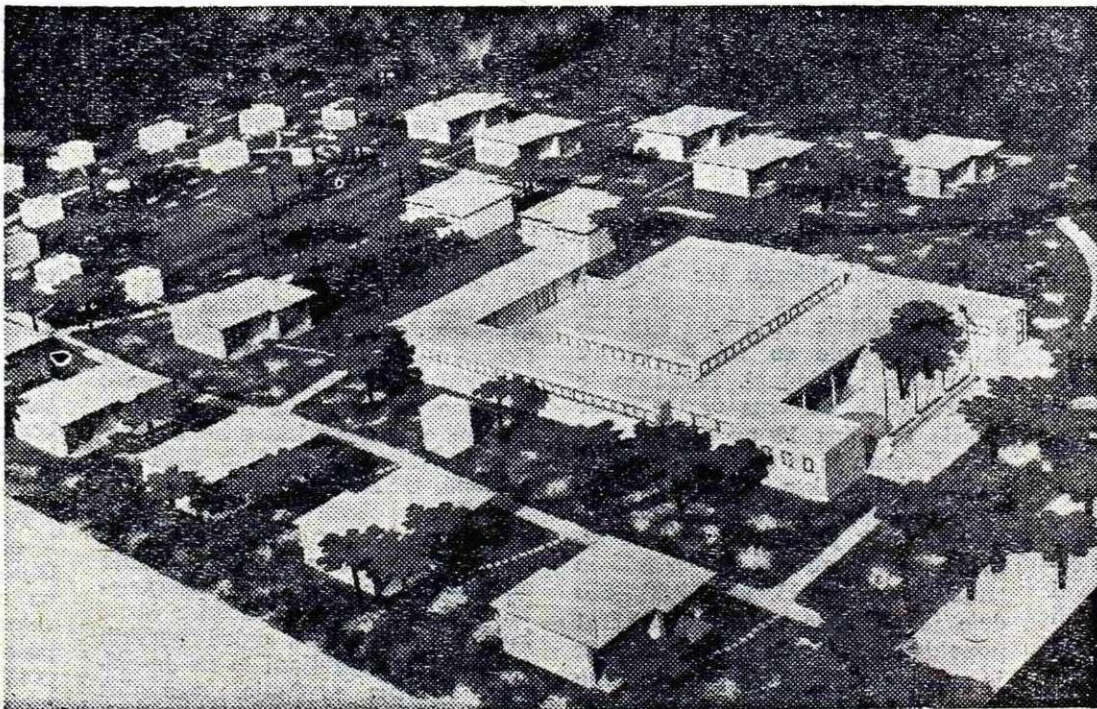
Za plavže rabimo dnevno okrog 200 ton kamna in to presejanega. Zato je bilo treba naložiti 250 ton nepredelane kamna. Nakladali so ga samo ročno. Delo je moralo biti opravljeno ne glede na vremenske prilike. Poleg redne porabe je bilo treba v letnih mesecih napraviti tudi okrog 1000 ton zimske zaloge. Za to delo smo imeli normativ 25 nakladalcev, ki pa ni bil nikdar zaseden. Zaradi pomanjkanja nakladalcev smo morali delati v nadurah. Ker pa nismo uspeli napraviti dovolj kamna za

peč, smo morali manjkajoče količine kamna dobiti iz drugih kamnolomov. S tem smo se povečevali pomanjkanje železniških vagonov.

Z nabavo mehanske lopate se je že sedaj, ko je še zima in je v kamnolomu še vse zmrznjeno, stanje bistveno spremenilo. Stroj sam naloži v osmih urah 100 do 120 vagončkov. Ko bo delo tako pripravljeno, da bo s strojem mogoče dostop na vse etaže, bo fizično delo povsem odpadlo in bomo v rednih urah lahko napravili toliko kot potrebujemo, v poletnih mesecih pa tudi potrebno zimsko zalogo. Z nadaljnjim odpiranjem kamnoloma bomo, vsaj po trditvah delavcev, rešili tudi vso potrebo domačega apnenca za naše apnenice. Ta apnenec danes dovažamo delno iz Kresnic, delno pa iz novega kamnoloma z Brezovice pri Radovljici. Dovoz kamna iz tujih kamnolomov nam podražja apno. V kolikor so trditve in raziskave točne, je zaloga dobrega apnenca za apnenice taka, da bomo lahko krili vso porabo in bo je-karna dobila apno zahtevane kvalitete.

V kamnolomu bo fizično delo v glavnem odpadlo, število delavcev bo občutno manjše, kamna pa bo dovolj za lastne potrebe. Ostanjejo samo vrtalci in minerji. Ker so ta delovna mesta, kvalificirana, bo verjetno manjša tudi fluktuacija. Letos bomo popravili tudi žičnico, tako da bo zmogla prevoziti večje količine kamna.

Stane Torkar

Tako naj bi uredili nov počitniški tabor za člane našega kolektiva, ki bo letos v Biogradu na morju

Razprava o delu v letu 1963

Delavski svet EE visoke peči je na svoji seji razpravljala o finančnem poročilu za leto 1963. Ugotovili smo, da smo v letu 1963 količinsko napravili manj kot v l. 1962. Vzrok je bil v glavnem v neplaniranem remontu VP 2 in zelo hudi zimi v prvem kvartalu. Finančni pokazatelji niso tako slabi, saj izkazujejo v znižanju proizvodnih stroškov napredek. Uspeh v znižanju proizvodnih stroškov bi bil lahko še boljši, če ne bi pred remontom VP 2 porabili več koksa za manjšo proizvodnjo grodlja. Povečanje proizvodnih stroškov predstavlja tudi večja količina drobne rude, ki je zaradi premajhne aglomeracije ne moremo porabiti. Granulacija domačih rud pa je vedno slabša. Če upoštevamo vse to, izkazujejo okrog 26 milijonov dinarjev znižanja proizvodnih stroškov. To je že kar lep uspeh. V kolikor bomo s takim delom nadaljevali v letu 1964, bomo lahko zadovoljni. V lanskem letu so dosegle zelo lep rezultat naše apnenice, saj so dosegle letni plan že pred koncem leta. Tudi pri apnenicah so proizvodni stroški manjši.

Delavski svet EE je obravnaval tudi tehnično poročilo za januar. Proizvodni plan ni bil dosežen in smo za 155 ton pod planom. Kvaliteta grodlja je zadovoljiva, saj smo dosegli 90,3 % I. kvalitete. V januarju smo začeli izdelovati grodelj z manjšo vsebnostjo žvepla. Ta način proizvodnje nam nekoliko zmanjša proizvodnjo, ima pa zelo velik vpliv na izdelavo kvaliteten jekel v jeklarni.

Koledarski čas na visokih pečeh je bil v tem mesecu koriščen stoddotno, v aglomeraciji pa 91%, kar je za tako staro aglomeracijo kot je naša, zelo dobro. Težave smo imeli v aglomeraciji v glavnem zaradi pregostega

vložka, kar nam je zmanjševalo vlek in tudi proizvodnjo. Izdelali smo 22 t/m² na uro. Apnenice so tudi ta mesec delale zelo dobro in izdelale 116 ton apna več kot je bilo planirano. Tudi kvaliteta apna odgovarja za potrebe jeklarne.

Pri obravnavanju obratnih problemov smo razpravljali o imenovanju manjkajočih delovodij na visokih pečeh in aglomeraciji. Za ta delovna mesta je bil napravljen razpis. Javilo se je šest kandidatov. Ker so prosta samo štiri mesta, je delavski svet EE dal prednost tistim kandidatom, ki imajo potrebno izobrazbo in dolgoletno prakso v metalurgiji.

Razpravljali smo tudi o obveščanju kolektiva o gospodarjenju. Poudarjeno je bilo, da je kolektiv premalo obveščen o problemih, zato tudi ne kaže posebnega zanimanja za delo samoupravnih organov. Nekateri člani DS menijo, da delovodski kader premalo sodeluje pri reševanju teh problemov, ravno tako premalo tolmači delavcem na svojih dminah probleme gospodarjenja.

Govorili smo tudi o zaščitnih sredstvih. Posamezni delavci zelo neradi nosijo zaščitna sredstva ter se tako izpostavljajo morebitnim nesrečam pri delu. Delovodje morajo skrbeti, da bodo delavci pravilno zaščiteni pri delu, v kolikor pa posamezni delavci ne bodo izpolnjevali zahtev glede uporabe zaščitnih sredstev, bo proti njim uveden disciplinski postopek. Lani smo porabili samo v naši ekonomski enoti 12 milijonov dinarjev za zaščitna sredstva. Ta denar je bil namenjen za to, da so delavci pri delu zaščitni. Ugotovljeno je bilo, da so nekatera zaščitna sredstva zelo slabe kvalitete in da bi bilo dobro, če bi imeli v tovarni popravilnico rokavic in azbestnih

oblek. Tako bi lahko prihranili marsikak dinar. Ob koncu bi opozoril na to, da nekateri člani delavskega sveta kažejo premalo zanimanja za delo in ne prihajajo redno na seje. Mislim, da bi lahko vsak član žrtvoval nekaj ur na mesec ter se udeležil seje delavskega sveta.

Stane Torkar

Nov način premiranja v martinarni

DS EE martinarne je imel 21. februarja 19. redno sejo. Ugotovili so, da so bili vsi sklepi zadnje seje izvedeni, razen enega, ki ga obratovodstvo ni moglo rešiti zaradi tehničnih težav.

Pod drugo točko dnevnega reda so obravnavali proizvodni plan za leto 1964. Sklenili so, da bodo plan, ki znaša 330.000 ton SM jekla, dosegli, če bodo delali bolje kot lani in če bo skozi vse leto dovolj surovin.

Nato je obratovodja poročal o finančnem poslovanju v preteklem letu. Iz podatkov smo videli, da je martinarna delala bolje v letu 1962 kot lani. Zato je bilo sklenjeno, da je treba letos znižati stroške na približno enako višino kot so bili v letu 1962.

Ko je obratovodja obrazložil delitev osebnih dohodkov za december in januar, so prešli še na zadnjo točko dnevnega reda in obravnavali premije na posameznih pečeh. Predlog za te premije je dal zbor EE martinarne na zadnji seji. Te premije bodo dobili tisti, ki so direktno vezani na proizvodnjo, vsi ostali, razen uslužbencev in čistilk, pa povprečje teh premij. Vse to je potrdil tudi CDS, vendar o vseh podrobnostih še niso razpravljali.

Kordeževa

Starši, zavarujte svoje otroke!

Obvezno cepljenje proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju otrok od 3. leta starosti se bo začelo na območju občinske skupščine Jesenice 9. 3. 1964. Istočasno bo tudi cepljenje proti otroški paralizi.

Za trotipno apliciranje je treba plačati 200 din. Starši, pravočasno zavarujte otroke in jih pri-
peljite na cepljenje, ki bo po naslednjem razporedu:

1. RATECE — šola
9. 3. 1964 20. 4. 1964 1. 6. 1964
vsakokrat od 8. do 8.30 ure
2. PODKOREN — Kmetijska zadruga
9. 3. 1964 20. 4. 1964 1. 6. 1964
vsakokrat od 8.30 do 9. ure
3. KRANJSKA GORA — Zdravstvena postaja
9. 3. 1964 20. 4. 1964 1. 6. 1964
vsakokrat od 9. do 10. ure
4. MARTULJK — šola
9. 3. 1964 20. 4. 1964 1. 6. 1964
vsakokrat od 10.30 do 11. ure
5. MOJSTRANA — ambulanta
9. 3. 1964 20. 4. 1964 1. 6. 1964
vsakokrat od 11.30 do 12.30 ure
6. JESENICE — Zdravstveni dom
10. 3. 1964 21. 4. 1964 2. 6. 1964
vsakokrat od 8. do 13. ure
7. BLEJSKA DOBRAVA — šola
11. 3. 1964 22. 4. 1964 3. 6. 1964
vsakokrat od 8. do 9. 30 ure
8. HRUSICA — šola
11. 3. 1964 22. 4. 1964 3. 6. 1964
vsakokrat od 10. do 11. ure
9. PLANINA — šola
11. 3. 1964 22. 4. 1964 3. 6. 1964
vsakokrat od 11.30 do 12. ure
10. KOROŠKA BELA — šola
12. 3. 1964 23. 4. 1964 4. 6. 1964
vsakokrat od 9. do 11. ure
11. BREZNICA — krajevna pisarna
12. 3. 1964 23. 4. 1964 4. 6. 1964
vsakokrat od 11. do 12. ure
12. ZIROVNICA — elektro podjetje
12. 3. 1964 23. 4. 1964 4. 6. 1964
vsakokrat od 14. do 15. ure
13. JESENICE — Zdravstveni dom
13. 3. 1964 24. 4. 1964 5. 6. 1964
vsakokrat ob 15. uri
Zdravstveni dom Jesenice
Higiensko-epidemiološki oddelek

Strokovne šole pri železarskem izobraževalnem centru

B) TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA METALURŠKE IN STROJNE SMERI

Tehniška srednja šola sprejema učence z osemletk in odrasle, da bi se izsolali za metalurške tehnike. Z novim šolskim letom nameravamo odpreti še oddelek za strojne tehnike. Težišče bo še vedno na metalurgiji.

V redne oddelke TSS se lahko vpišejo vsi učenci, ki imajo spričevalo o zaključeni osemletni osnovni šoli in ki so z uspehom opravili sprejemni izpit iz slovenščine in matematike v obsegu osnovne šole. Glede voženj z vlakom k opravljanju sprejemnega izpita in bivanja v internatu velja enako kot za poklicno šolo. Ostali pogoji so: kandidat ne sme biti starejši od 17 let

in mora biti telesno ter duševno zdrav. Vsako leto sprejememo do 60 dijakov. Šolanje traja štiri leta. Ob prihodu v šolo so vsi še enkrat zdravniško pregledani. Tedensko je 42 ur pouka, od tega okrog 32 ur teorije in blizu 10 ur praktičnega dela. K temu je še dodatno obvezna proizvodna praksa. Šolsko leto se začne 5. septembra in traja do 15. junija. Pouk je ves teden in se začne zjutraj ob 5.45 ali ob 8.15 in traja do okrog 13. ure. Praktično delo je običajno tedensko dvakrat popoldne od 14. do 18. ure. Urnik je prilagojen železniškemu voznemu redu. Oddaljeni se zato lahko vozijo z vlakom ali pa stanujejo v šolskem internatu. Mesečna oskrbovalnina znaša 11.200 dinarjev za stanovanje

in hrano. Za bivanje v internatu je potrebna posebna prijava.

Dijak sme razred v vseh letih šolanja ponavljati samo enkrat. Šola mora zapustiti, če ima ob redovalni konferenci več kakor 5 negativnih ocen, repetenti pa, če imajo več kakor 3 negativne ocene. Pouk je brezplačen.

Na šoli je organizirana šolska skupnost in mladinska organizacija. Učenci so člani teh organizacij. Ob prihodu v šolo vplača vsak učenec 500 dinarjev za šolske zvezke, zavarovalnino, dijaške izkaznice in mladinsko članarino. Razliko dobi povrnjeno. Učne knjige in ostale pripomočke si kupi vsak sam. Zato določimo prvi dan pouka za knjižni sejum, kjer lahko učenci prodajo ali kupijo rabljene knjige ali skripti. Šola organizira za učence razne kulturne prireditve, ogled odrskih prireditev v Ljubljani in na Jesenicah, športna srečanja, svobodne aktivnosti, zlasti na področju ljudske tehnike kot so foto krožek, kino krožek, radioamaterski, modelarski, brogarski in avto-moto krožek.

Ob zaključku tretjega letnika lahko vsak učenec opravi šoferski izpit za avto in motor. Prav tako je vsako leto za zaključne letnike organizirana plesna šola. Počitniška zveza omogoča učencem prijetnejše počitnice. Učenci sodelujejo v šolskem pevskem zboru in na proslavah. Šola ima bogato leposlovno knjižnico z brezplačnim izposojanjem knjig. Med šolanjem organiziramo, skladno z učnim načrtom, številne ekskurzije. Stroške nosi šola, razen za razredne izlete na koncu pouka. Učenci se vsestransko lahko izpopolnjujejo na razrednih mladinskih urah.

Tudi tehniška srednja šola je šola odprtega tipa in dostopna vsem. Dijaki niso vezani glede zaposlitve na nobeno podjetje, v kolikor ne sklenejo pogodbe o štipendiji ali posojilu. Vsi pa imajo možnost zaposlitve v železarni. Drugih osebnih materialnih ugodnosti nimajo. Po končani TSS se lahko vpišejo v odgovarjajoče višje in visoke šole.

L. B.

Sklad zdravstvenega zavarovanja komunalne skupnosti zavarovancev Jesenice in Radovljica je lani zaključil svoje poslovanje z 22 milijoni dinarjev primanjkljaja

S širjenjem zdravstvene službe naraščajo tudi stroški zanj.

Potrebe zdravstvene službe za leto 1964 presegajo zmogljivosti zdravstvenega sklada.

Razprava na eni zadnji sej upravnega odbora Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje delavcev občin Jesenice in Radovljica se je v velikem delu odvijala okoli letne bilance sklada zdravstvenega zavarovanja, ki je zaključil svoje poslovanje z 22 milijoni dinarjev primanjkljaja.

Eden izmed vzrokov naraščanja izdatkov za zdravstveno varstvo je širjenje zdravstvene službe, za kar pa so se člani UO zedinili, da drugače ne more biti, ker je treba iti v korak z napredkom medicine in zdravstva, če hočemo zagotoviti zavarovancem čim boljše zdravljenje in da bo treba iskati možnosti za usklajevanje dohodkov in izdatkov sklada drugje. Morda v boljši organizaciji zdravstvene službe, usklajevanju dela med zdravstvenimi ustanovami in podobno.

Mreža zdravstvenih ustanov je na območju skupnosti Jesenice in Radovljice v zadnjem času doživela precej izboljšav. V Kranjski gori smo dobili nov zdravstveni dom z lekarno, v Otočah in na Lipnici so odprli novi ambulantni, pomožna ambulanta v tovarni Plamen v Kropi je podaljšala čas tedenskega obratovanja, na Bledu, v Radovljici in na Jesenicah se je povečalo število zdravnikov (sedaj jih je 44), odprte so bile nove specialistične službe, v Begunjah pa so odprli dispanzer za mentalno higieno. V bližnji prihodnosti so predvidene še nadaljnje izboljšave. Na Jesenicah je v gradnji nov zdravstveni dom, v Žirovnici bo v tem letu odprta nova zdravstvena postaja, bolnišnica v Begunjah ima predvidene nadaljnje adaptacije, bolnišnica na Jesenicah je povečala svoje zmogljivosti, tako da bo preselila otroški oddelek v nekdanje stanovalniško poslopje. Zdravstveni dom Jesenice je odprl laboratorij in oddelek za fizioterapijo, Zdravstveni dom Bled pa se pripravlja na gradnjo zdravstvenega doma.

Vzporedno s tem pa je pred zdravstveno službo naloga, da nudi vedno bolj kvalitetne storitve, preprečuje obolenja, krepi zdravstveno stanje prebivalcev in s tem znižuje stroške sklada zdravstvenega zavarovanja.

Bilanca dohodkov in izdatkov za leto 1963 prikazuje 22.638.413 dinarjev primanjkljaja.

V preteklem letu smo porabili za zdravstveno varstvo zavarovancev 1.660.497.082 dinarjev, dohodki sklada pa so

znašali le 1.649.074.976 dinarjev. Vzrok primanjkljaja je v tem, ker so bili dohodki sklada realizirani samo 98,63 odstotno od planiranih 1.672.691.000 dinarjev dohodkov.

V občini Jesenice smo porabili za zdravstveno varstvo 1.025.434.291 dinarjev, dohodki sklada pa so znašali 1.015.255.295 dinarjev. Če od dohodkov odštejemo 6.867.556 dinarjev za obvezni rezervni sklad, je zmanjkalo na Jesenicah za pokritje vseh izdatkov 17.046.552 dinarjev.

V občini Radovljica pa je bilo dohodkov sklada 633 milijonov 819.681 dinarjev, izdatkov pa 635.062.791 dinarjev. V rezervni sklad je bilo odvedeno 4.348.751 dinarjev, tako da znaša primanjkljaj 5.591.861 dinarjev.

Kot v preteklih letih je opaziti, da so največji stroški za zdravljenje zavarovanih oseb v bolnišnicah. Ti stroški naraščajo iz leta v leto, čeprav ugotavljamo, da je število ležalnih dni manjše.

Oskrbni dan je za 180 din dražji kot v letu 1962. Lani smo porabili za zdravljenje v bolnišnicah na Jesenicah 317 milijonov 461.213 din, v Radovljici pa 184.385.936 din. Za klimatsko kopališko zdravljenje pa na Jesenicah 29 milijonov 489.782 din, v Radovljici 14.019.059 din.

Skupno je bilo porabljenih sredstev za zdravljenje v bolnišnicah in naravnih zdraviliščih 545.755.290 dinarjev.

Izdatki za nadomestila osebnega dohodka zavarovancem takrat, kadar ne delajo zaradi bolezni, nesreče ali poroda, so na drugem mestu. Opažamo porast, deloma zaradi tega, ker že od prvega dne bremenijo sredstva zdravstvenega zavarovanja, deloma pa zaradi povečanih osebnih dohodkov, pa tudi zaradi spremenjenih predpisov zakona o zdravstvenem zavarovanju, ki med drugim dajejo pravico do 100-odstotnega nadomestila že po 60 dneh, nezmožnosti za delo zaradi bolezni in nesreče.

Za nadomestila osebnega dohodka do 30 dni je sklad dal organizacijam skupno 148 milijonov 317.573 dinarjev in sicer smo na Jesenicah porabili 121.438.185 dinarjev, v Radovljici pa 62.879.380 dinarjev.

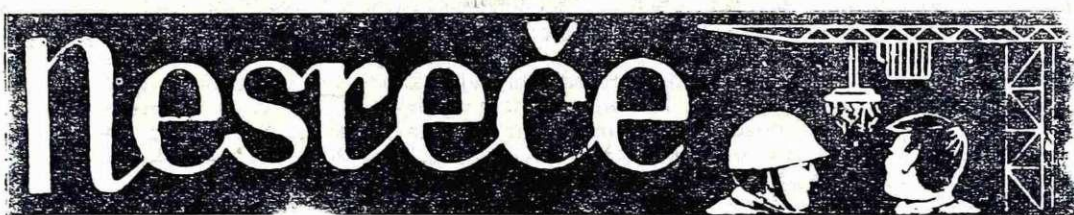
Za nadomestila osebnega dohodka nad 30 dni delovne nezmožnosti pa je bilo porabljenih skupaj 225.449.420 dinarjev. Od tega so porabili zavarovanci na Jesenicah 134 milijonov 736.285 dinarjev, v Radovljici pa 90.717.245 dinarjev.

Prav tako so porasli izdatki za ambulantno zdravljenje. Vzrok temu je večji del v tem, da se je zdravstvena služba razširila in izpopolnila v obeh občinah. Del tega pa je treba pripisati podražitvi raznih storitev. Tako smo porabili za ambulantno zdravljenje skupno 255.030.525 dinarjev. Od tega so porabili zavarovanci na Jesenicah 157 milijonov 271.847 dinarjev, v Radovljici pa 97.758.678 dinarjev.

Stroški za zdravila so po višini izdatkov na četrtem mestu.

Zavarovanci so porabili za zdravila skupno 142.605.572 dinarjev. V Radovljici so porabili za zdravila 50.790.031 dinarjev, na Jesenicah pa 91 milijonov 815.541 dinarjev. Izdatki za zdravila kažejo v primerjavi z letom 1962 precejšen padec, cena receptu pa je sicer porasla zaradi splošne podražitve zdravil. Zmanjšanje stroškov za zdravila gre na račun manjšega števila izdanih receptov. V primerjavi z letom 1962 je bilo izdanih lani 72.000 receptov manj. Seveda gre to zmanjšanje tudi na račun predpisa, ki določa, da se smejo določena zdravila dati zavarovancem samo pod strokovnim vodstvom, to je v ambulanti ali bolnišnici, ne več na recept kot prej. Seveda so se potem stroški povečali zaradi tega pri ambulantnih storitvah.

(dalje prihodnjič)

VALJARNE JAVORNIK I

Franca Menarta, brusača na rafama stroju, je pri opravljanju rednega dela nenadoma pritisnila ob rafama stroj pločevinska stena, pri čemer je dobil udarec na glavo in zobe. Do nesreče je prišlo zaradi žerjavovodje, ki je bil nepreviden, poudariti pa moramo, da udarec ne bi bil tako hud, če bi ponesrečenec nosil čelado.

Peter Ramuš, krmilar valjev, je sodelavcu držal ključ, s katerim zabijajo vijake grebenjakov. Pri tem mu je ključ, ki je težak 35 kg, zdrsil, ponesrečenec je izgubil ravnotežje in padel tri metre globoko. Dobil je težje poškodbe na hrbtenici in pretres možganov. Kot vzrok nesreči sta dve možnosti: da se mu je ključ za privijanje po treh udarcih izmuznil iz rok in ga je teža ključa potegnila za seboj, ali pa je ponesrečenec postal slabo in je izpustil ključ ter omahnil v globino.

VALJARNA 2400

Omer Felič, pomočnik skladalca, je vpenjal bramo s kleščami. Pri dvigavanju z mačkom je z njo zadel v sosedno bramo in si poškodoval roko.

ŽIČNA VALJARNA

Valentinu Šuštaršiču, vtičalcu ovala, je pri vtičanju ovala padla v oko škaja. Vzrok: nevaren način dela in prepili.

TOPILNICE PLAVŽ

Stanko Ukmar, miner, se je z glavo zadel v zakrivljen žebelj za zapiranje lesene omarice in se ranil v levo oko. Vzrok: osebna neprevidnost.

Peter Nišević, pečni delavec, si je pri obračanju »svinje« na koritnem vozu poškodoval levo roko nad zapetjem. Do nesreče je prišlo zaradi neprevidnosti.

Bogatinu Nikolovskemu, delavcu na livnem polju, sta pljusnila v obraz vroča voda in vroč pesek, ko je prišlo do eksplozije pri šaržu na plavžu. Vzrok: motnje v normalnem tehnološkem procesu in nevaren način dela.

MARTINARNA

Jožetu Repincu, pomočniku čistilca preboda, je veriga pritisnila prste desne roke pri čiščenju prebodnega žleba. Vzrok: naglica pri delu in osebna neprevidnost.

Ibrahimu Hasanagiću, pomočniku čistilca preboda, je padel vroč material za čoklo in ga opeknel. Vzrok: pone-

srečenec ni nosil zaščitnih gamaš.

Ivan Bobič, žerjavovodja, je pomagal pri ravnanju kokil. Pri tem mu je spodrsnilo in si je izvinil levo nogo. Do nesreče je prišlo zaradi poledenelih kokil in nevarnega načina dela.

Franceta Zgonca, prevzemalca kokil, je stisnil voz za ponovno maso k ponovci, ko ga je zapenjal z žerjavno verigo. Do nesreče je prišlo zaradi utesnjenega delovnega prostora, nevarnega načina dela in zaradi nesporazuma z žerjavovodjem.

Nikola Damčevski, jamski pomočnik, je pripravljaval opeko za obzidavo livne jame. Pri tem mu je opeka padla na prste roke in mu jih poškodovala. Vzrok: osebna neprevidnost.

Franc Šivic, nakladalec starega železa, je pospravljaval staro železo izpod vagonov in se zbedel v desno nogo nad stopalom. Do nesreče je prišlo zaradi neurejenega delovišča in osebne neprevidnosti.

Anton Kelbl, delovodja v starem železu, je šel na žerjav, da bi očistil nakladalni tir. Žerjavovodja sosednega žerjava tov. Delič pa se je s silo zaletel s svojim žerjavom v žerjav ponesrečenca, ki je pri tem dobil poškodbo

na čelu. Vzrok: nepravilno in neprevidno delo sodelavca.

Mesudu Čataku, nakladalca starega železa, je železo zdrsnilo. Pri tem si je poškodoval prste desne roke. Vzrok: osebna neprevidnost.

STROJNO-ENERGETSKI OBRATI VZDRŽEVANJE JAVORNIK

Franc Kleindienst, ključavničar v konstrukcijski delavnici, je pri montaži srednje tračnice v potisni peči izvinil nogo v gležnju. Vzrok nesreči: slaba razsvetljava in zelo težki pogoji dela.

PROMET

Milanu Stularju, plamen-skemu rezalcu v vovozni delavnici, je med plamenskimi rezanjem podložke za vlečno napravo padla kaplja tekoče žlindre za čevlji in ga onekla na peto leve noge. Vzrok: nedisciplinarnost — ni uporabljal nožnih gamaš.

Ivanka Kranjc, snažilka pisarn obratovodstva prometa, si je izvinila levo nogo v gležnju, ko ji je pri čiščenju stopnic spodrsnilo. Vzrok: že delna neokretnost in mokre stopnice.

TRANSPORT

Osmana Kovača, pomočnika žlindrarja na nasipu je opekla žlindra. Ko je bila posoda, napolnjena z martinarsko žlindro, obrnjena, žlindra ni izpadla. Ko je ponesrečeni hotel izbiti žlindro z udarci krogel, je žlindra nenadoma izpadla, eksplodirala in ga opekla. Vzrok: motnje v tehnološkem procesu.

Rekonstrukcija in problemi

Ko polagamo račun za preteklo leto je prav, da pogledamo tudi stanje naše rekonstrukcije. Kljub temu, da smo podpisali kreditno pogodbo šele konec leta, smo v letu 1963 po višini vsote investirali domala toliko, kot prej vsa leta po vojni. Res je, da ne moremo prav vzporediti vrednosti zgrajenih naprav in objektov, ker so se cene bistveno menjale, po poznejših navedbah podatkov pa boste lahko sami prepoznali tudi delovne uspehe.

V našem časopisu ste skoraj tekoče obveščeni o gradnji posameznih objektov. Z današnjim člankom pa bi vam rad podal, po daljšem presledku, celoten pregled in podrobnosti ne bom obravnaval. Običajno sicer pri podobnih podatkih ali če hočete — poročilih, navajamo težave in probleme na koncu, jaz bom z njimi kar začel.

Čeprav na izgled dela dobro potekajo, smo z gradbenimi objekti in temelji v zaostanku za 2-3 mesece proti delovnemu programu, ki smo si ga postavili. Če bi se izgovarjali na dolg in oster mraz, ki je nastopil že konec novembra, bi povedali le del resnice. Z deli smo zaostali že prej in ker nismo imeli do zime zaprtih hal, se je zaostanek še povečal. Osnovni vzrok so pa premajhne zmogljivosti gradbenih podjetij. To velja predvsem za dela na Beli. Pri takem stanju del je zanimivo, da so imela vsa podjetja, ki so udeležena na rekonstrukciji v našem podjetju, v preteklem letu na gradilišču Jesenice doslej najvišjo letno realizacijo.

Za zaostajanje del so pa še drugi vzroki in velik del teh lahko iščemo kar doma. Za večino energetskih objektov kot so transformatorske postaje, hladilna voda, energetska postaja Bela in druge, smo dobili šele v zadnjem času dokončne projektne naloge ali so pa te v zaključni fazi razčiščevanja. Za te objekte je treba potem še narediti izvedbeno dokumentacijo in šele potem bomo lahko začeli z gradnjo. Da bi bila ta gradnja skladna s

proizvodnimi potrebami, bi morali te objekte graditi že sedaj. Del vzrokov za takšno stanje je v tem, da smo morali nekatere zasnove po dobljeni inozemski dokumentaciji v celoti menjati, primer je hladilna voda, večji del pa je v prepočasnem reševanju in dajanju projektov nalog.

Razen nekaterih izjem, projektivne organizacije ne drže pogodbenih rokov za izdelavo projektov. V večini primerov imajo za to tudi opravčilo, ker menjamo podatke. Včasih jih menjajo dobavitelji, včasih pa tudi sami.

Težava je tudi v tem, da je premalo gradbenega nadzornega osebja. To se pozna že pri usklajevanju in pravi gradbene dokumentacije. To ima za posledico sorazmerno dolge čase med rokom dogotovitve dokumentacije, katero je treba pregledati ter dostikrat še popravljati ter rokom oddaje del. Gradbeni nadzorniki pa nimajo samo strokovnega nadzora, operativno bi morali nadzirati tudi terminsko izvajanje del prav v podrobnosti. Pri dosedanjem številu zaposlenih in njihovih zadolžitvah, je to praktično nemogoče.

Pri gradbenih delih je še nekaj in sicer izdatno povečanje cen, saj so te poskočile v pretečenem letu kar za dobrih 30 %. Za letos nam obetajo nadaljnji dvig, kar občutimo že pri sedanjih oddajah del. V enem primeru je ponudbena cena kar za blizu 40 % nad projektantsko ceno.

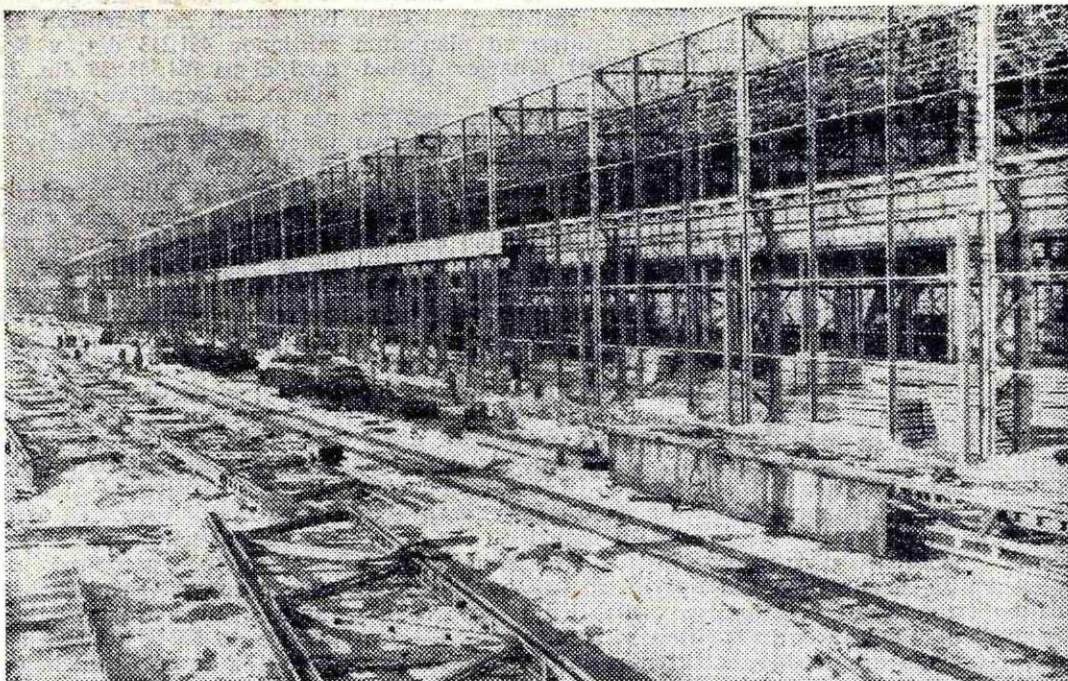
V preteklem letu sem večkrat potožil, da imamo težave s financiranjem. Kot sem že omenil, smo v decembru

končno, po več kot dveh letih, le podpisali kreditno pogodbo. Lani so nam dajali avanse, pa smo le nekako izhajali. Z veliko razumevanja nam je pomagala iz težav pri plačilih ljubljanska gospodarska banka. Letos s plačili nimamo težav in smo doslej porabili že 2.241 milijonov dinarjev. Zaradi po-

letošnje prekoračitve v primerjavi s splošnim dvigom cen znosne in nižje od stopnje povečanja cen, pa predstavljajo problem, ker moramo oskrbeti za njihovo kritje dodatne kredite.

Pri izdelavi domače opreme bomo verjetno imeli opraviti tudi s prekoračenjem predvidenih rokov. Iz-

ključimo pogodbo za nabavo opreme in gradnjo. Ker je dobavni rok za opremo s Poljske okoli 2 leti, s to gradnjo kasnimo. Če bi takoj sedaj podpisali pogodbe, ne moremo računati na pričetek poizkusnega obratovanja prej, kot konec leta 1966. Preden pa ni rešeno vprašanje vložka za plavže nima

Doslej so v hale na Belškem polju vgradili že 7.780 m³ betona in 429 ton betonskega železa

dražitev in delno dodatnih objektov pri energetskih napravah nam ponekod zmanjkuje denarja. Ta sredstva je seveda treba čimprej oskrbeti. Za letos bomo potrebovali 2.266 milij. kar predstavlja naš letošnji program del, za katerega imamo sredstva že preskrbljena približno 13 %. Pa ne mislite, da se nanašajo podražitve samo na gradbena dela. Strojne naprave, katere izdelujejo domača podjetja so za 18 — 33 % dražje od cen, katere smo imeli predvidene za domačo opremo v investicijskem programu. Dražja so tudi montažna dela. Čeprav so naše

kazalo se je, da mora domača strojna industrija pri izdelavi opreme za naše potrebe nekatere dele še uvoziti in nekatere dele dati na obdelavo v inozemstvo. No, to ne bi bil niti rokovi zadržek. Večji problem bodo odlitki in odkovki. Tudi pri odkovkih ne bo posebnega zadržka, čeprav smo morali spočetka pritiskati na vse načine, da je železarna Ravne pričela s kovanjem. V začetku so kasnili, sedaj pa imajo za Litostroj odkovanega že 335 ton in 222 ton tudi dobavljenega, okoli 60 ton za STT Trbovlje pa morajo še skovati. Od 716 t odlitkov jih je Litostroj prevzel v izdelavo 443 t in so imeli do 10. februarja letos že izdelanih 320 ton. Naša livarna je prevzela za Litostroj 273 ton odlitkov. Do istega roka pa so dobavili samo okoli 50 ton odlitkov in kakšnih 25 ton je že odlitih. Namesto, da bi mi priganjali Litostroj zaradi rokov se bojim, da bodo oni priganjali nas. Pri tem imamo za STT naročenih 215 ton in od tega je izdelanih 25 ton.

Na kratko si oglejmo, kaj je zgrajeno, oziroma kakšno je stanje na posameznih objektih.

V topilnicah je za pripravo vložka, aglomeracijo in rekonstrukcijo plavžev še vedno v pripravi tehnična dokumentacija. Za rekonstrukcijo plavžev je osnovna dokumentacija izdelana. Za pripravo vložka in aglomeracijo pa smo pravkar s poljskimi strokovnjaki razpravljali o zadnjih tehničnih vprašanih. Sedaj lahko za-

niti smisla, da jih rekonstruiramo.

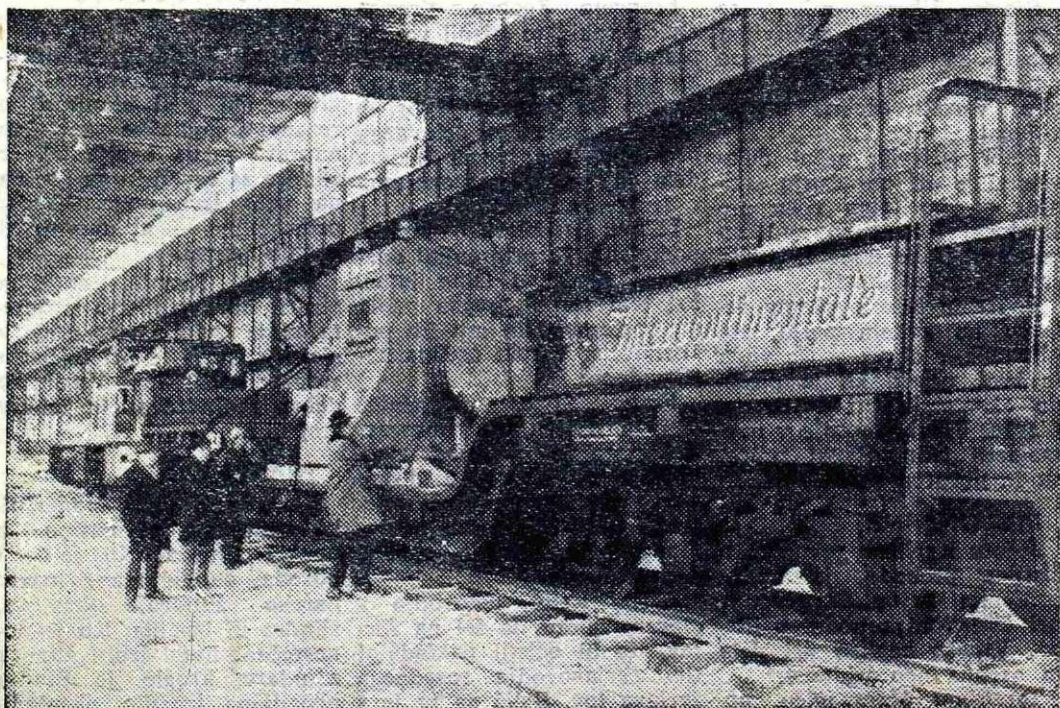
V jeklarni je že dokončno odločeno, da 150 tonske peči ne bomo gradili. Za rekonstrukcijo SM peči še ni pripravljena dokumentacija.

Izdelan je investicijski program in banki predložen predlog za nabavo in gradnjo druge 60 tonske električne peči v jeklarni. Iz kredita EXIM-banke v ZDA nam je ostal znesek deviz, katere smo imeli rezervirane za morebitne podražitve. Razen tega smo dvigala za staro železo naročili v Metalni Maribor in še nekatere naprave, za katere smo predvidevali, da jih bomo kupili v ZDA, smo od prvotnega namena odstopili. Nova, druga električna peč bi predstavljala za nas zopet nov korak v povečanju programa kvalitativnih izdelkov.

Prvo električno peč že gradimo ter je nekaj več kot 12 % gradbenih del že opravljenih. Pri dobavah in delu zaenkrat ni zakasnitev.

Valjarne. Dela na halah bluminga, strojnice, težke proge ter striper hale, smo začeli v januarju lani. Prvi steber je bil postavljen 25. marca 1963. Doslej je montirano 3860 t konstrukcije, izdelano je 12.900 m² opečnega zidu. Pokrita je površina 27.250 m², zastekleno je 5.900 m². Vgrajeno je že okoli 7.780 m³ betona in 429 ton betonskega železa.

Tirna povezava Jesenice — Bela in povezava s halami je vzpostavljena, sicer pozneje kot smo upali, z ozirom na prihod uvozne opreme pa ravno še ob pravem času.

Spet pošiljka za novo valjarno na Belškem polju

Dela na temeljih globinskih peči so v teku. V strip halo prihajajo deli kleščnih žerjavov in striper žerjava. Montažo teh žerjavov smo oddali Metalni Maribor, ki nam montira tudi hale.

V hali bluminga in strojnice so že montirani žerjavi. Z deli na temeljih bluminga — zaenkrat izkopi — smo začeli. Temelji v strojnici za dele električnih pogonov so v gradnji. Za halo valjarne gredic betonirajo zadnje stebre. Pospešeno izvajajo dela na kanalizaciji. Gradbeno podjetje Gradis ima za dela v železarni zaposlenih že okoli 340 ljudi. V zadnjih dneh so okrepili mehanizacijo. Če bodo hoteli vsaj malo nadoknaditi zamujeno, ali bolje, vsaj sedaj slediti potrebam, bodo morali posado še izdatno okrepiti. Obljubili so, da bodo. »Gradis« je glavni nosilec gradbenih del. Naš uspeh gradnje zavisi letos prvenstveno od pravočasnega opravljanja njihovih del. Mi moramo verjeti v njihovo obljubo, če verjameмо v naš uspeh in pravijo, da obljuba dela dolg.

Oprema iz Amerike prihaja. Prispela je že mehanska oprema valjarne trakov. Stojala smo razložili na Dobravi, kot ste videli na objavljenih slikah. Tudi deli opreme za bluming ter elektroopreme za obe progi prihajajo.

Dobavljene so škarje za valjarne debele pločevine. Prav take škarje, kot smo jih naročili in prav take, kot je zanje dalo osnovno specifikacijo obratovodstvo valjarne debele pločevine. Menda jih bomo postavili letos. Zaenkrat v biroju še rišejo dele opreme, ki je potrebna pred in za škarjami. To opremo bo treba še izdelati.

Naprava za odbrizg škaje, ki je bila zaključena s poljsko firmo CEKOP in za katero je bil rok dobave mesec marec lani, še vedno ni v celoti dobavljena. Doslej je dobavljeno okoli 80 % opreme. Podvzeli smo že vse možne mere, da bi prišli do manjkajočih delov opreme. Upajmo, da bomo letos izgotovili napravo.

Do srede maja letos bo dobavljena prav vsa oprema iz Amerike. Ker vas mogoče zanima, koliko imamo že tu, t. j. vse opreme, tudi za predelovalne obrate in energijo podatek, da je doslej prispele na Jesenice okrog 2.200 ton.

Domačo opremo za valjarne Bela imamo večji del že zaključen. Naročili smo jo v Litostroju, Strojni tovarni Trbovlje in pri Metalni Maribor, elektroopremo pa pri Rade Končarju ter Energoinvestu. Roki dobave so, vsaj morali bi biti, vsi leto 1964. Zaenkrat so izgledi, če bo domača livarna vsaj malo nadoknadila zamujeno, da bodo dobave vse letos, vendar že sedaj z gotovostjo vemo, da ne takrat, kot jih rabimo.

V žični valjarni bomo tudi letos začeli z deli. Z italijanskim podjetjem Danieli smo prav v februarju razčistili vsa tehnična vprašanja okrog dobav in gradnje. Finančna stran uvoznega

dela je skoraj v celoti urejena. V marcu bomo podpisali pogodbo za elektroopremo, ki jo dobavlja »Rade Končar« Zagreb. Za peč še ni rešena dokumentacija. Obstaja možnost, da leta 1965, v času podaljšane glavnega remonta žične valjarne, izvedemo rekonstrukcijo proge. To bi lahko izvedli v aprilu in maju. Domače podjetje daje namreč rok dobave 12 mesecev.

Predelovalni obrati. Vlečni stroji in elektrooprema zanje so v celoti dobavljeni. Opravljene so že vse predstavitev starih strojev, postavljen je in obratuje tudi stroj Alma Ata. Prvi stroji, dobavljeni iz Amerike, so že na temeljih. V pripravi so temelji za druge stroje. Stroji pa ne bodo začeli obratovati, ker je treba izdelati še del domače opreme, za katero je pa še v izdelavi dokumentacija v našem biroju.

Za žarilne peči je gradnja temeljev v zaključni fazi. Ker izdelava kvalitetne pločevine za hladilne havbe doma ni uspela, upajmo, da bomo dobili iz uvoza pravočasno vse, da bodo peči lahko v predvidenem roku začele obratovati.

Da bi vlečni stroji in nove peči lahko obratovali, moramo oskrbeti predelovalne obrate z dodatnim napajanjem z električno energijo. Do predelovalnih obratov moramo še speljati nov kabel. Ker ne bomo imeli pravočasno nove transformatorske postaje, ta je še v projektiranju, bomo morali transformacijo reševati s provizoriji.

Dokumentacija za novo halo patentirnice je v zaključni fazi. Če bo šlo vse v redu, bomo aprila lahko pričeli z gradnjo. Pogodbe za patentirne naprave so pripravljene. Treba je rešiti še nekaj formalnosti. Obstajajo vse možnosti, da bomo do kraja rekonstrukcije žične valjarne dobili tudi nove zmogljivosti za patentiranje.

Stanje del pri energetskih objektih sem že omenil. Transformatorsko postajo za električno peč 110/35 kV že gradimo. Zaenkrat gradimo vodnjake za temelje in to precej prepočasno. Projekt opreme postaje pa še ni v celoti izdelan. To transformatorsko postajo, razen samih transformatorjev, dobavlja Energoinvest Sarajevo. Gradbeno podjetje, ki izvaja gradbeni objekt je »Sava« Jesenice. Zaenkrat se niti eni niti drugi niso posebno izkazali, da bi lahko verjeli da bo postaja zgrajena do predvidenega roka. Obstaja pa možnost, da jo priključimo do prihodnje jeseni, seveda se moramo vsi temeljito potruditi. Za transformatorsko postajo 35/5 kV na Beli imamo praktično zaključeno že vso opremo. Za transf. postajo Hrenovca in vse podpostaje 5/0,4 kV imamo projektne naloge, za žično valjarno še te ne, za druge pa so v izdelavi projekti.

Daljnovid 110 kV za povezavo z Mostami je že zgrajen. Treba ga bo samo še

Belško polje je že dalj časa veliko gradbišče. Prvi steber za nove valjarne je bil postavljen 25. marca lani

priključiti v Mostah in na novo trafo-postajo 110/35.

Kotel v kotlovnici, ki ga dobavlja Tvoronica parnih kotlova, je v montaži. Regulacijo sedaj zaključujejo. Montaža in obzidava kotla bo do zime zaključena. Kdaj pa bo regulacija, še ne moremo reči.

Po dosedanjih izkušnjah poslovanja z dobavitelji kotla je verjetno, da bo manjkalo še kaj drugega. Recimo, mehčalna naprava za vodo. Pravici na ljubo povedano, smo pa za dolgo gradnjo predvsem krivi sami, ker dobavitelj nismo dalj jasnih in pravočasnih odločitev ter nalog.

Mazutna postaja na Jesenicah bo provizorno uporabna že konec februarja. Za Belo bodo pa do pomladi pripravljeni načrti, tako da bomo takrat pričeli tudi z gradnjo. Pri teh objektih ne bo posebnih problemov glede vskladitve pravočasne dograditve.

O hladilni vodi sem že uvedoma nekaj napisal. Naša prvotna zasnova je bila, da bomo napeljali hladilno vodo z Javornika in da nam bo ta zadostovala. Ko smo pa dobili obvezne podatke o potrebnih količinah za peči in druge potrebe novih obratov na Beli, je bilo problem treba rešiti drugače. Edina uporabna in tudi ekonomsko sprejemljiva, čeprav tudi draga možnost, je zajetje in čiščenje Save na jazu na Stari Savi in cevovod do Bele. Izdelava projekta je v teku. Za čistilno napravo je v delu projektna naloga. Izdelati je treba še projekte. Cevovod bomo do konca leta mogoče že zgradili. Čistilno napravo pa po vsej verjetnosti šele v drugem četrtletju leta 1965.

Tudi na Beli bo treba še zgraditi energetsko postajo in bazen za krožno vodo. Za oboje je gradbena dokumentacija šele v delu. To so objekti, ki niso bili predvideni in bo za opremo in gradnjo treba dobiti še sredstva, kot sem že prej omenil.

Kisikarna. Gradbena dela na regulaciji Save, pripravi platoja za gradnjo kisikarne ter dovozne ceste za opremo smo začeli. Načrti za objekt so v zaključni fazi. Dostavo uvozne opreme smo zadržali za dva meseca, ker upamo, da bomo tako lahko najtežjo opremo pripeljali naravnost na gradbišče. Kisikarna pa letos še ne bo začela obratovati.

Kompresorje smo že pred nekaj mesecev vskladiščili. Prostor zanje je treba še zgraditi. Nekateri bodo prišli že letos pod streho, vsi pa ne bodo do konca leta začeli obratovati.

Kot vidite nastopa privlačni objektov istočasnost gradnje. Največji del gradbene dokumentacije je že v izdelavi. Za nekatere objekte jo bomo dobili šele v poletnih mesecih, saj smo šele oddali projektne naloge, za nekatere še tega ne.

Takšno je torej stanje pri novi gradnji in rekonstrukciji.

Izgledj so, da bo letos začela obratovati nova 50-tonska električna peč ASEA. Mazutna postaja Jesenice bo zgrajena. Dograjen bo kotel v kalorični centrali, če bo

pravočasno montirana regulacija. Dograjeni in obratovali bosta dve novi žarilni peči v predelovalnih obratih in za obratovanje bodo usposobljeni vlečni stroji.

V valjarni 2400 bo dograjen naprava za odbrizg škaje. Če bo pravočasno pripravljena dokumentacija, bi letos lahko postavili tudi škarje.

Na Beli bodo v najboljšem primeru dokončane montaže hal, vseh žerjavov, gradnja globinskih peči, večji del jeklovleka bo usposobljen za obratovanje ter mazutna postaja.

Letos dobimo še dve 600 KS diesel lokomotivi in nekaj livnih vagonov.

Tudi gradnja hal na Beli bo razumljivo zaključena, glavni del tirnih naprav, edino cestna povezava Bela-Javornik še ne bo izdelana.

Letos bomo morali realizirati skoraj še enkrat toliko, kolikor smo porabili sredstev v preteklem letu. To je mogoče najboljšo merilo za ocenitev nalog, ki nas v letošnjem letu čakajo.

Ob polletju, ko bomo začeli z montažami v večjem obsegu, se bom ponovno oglašil in vas obvestil o stanju.

Inž. Milan Marolt

Kako z istimi napravami lahko povečamo razkladalne zmogljivosti

Pretekli torek je jutranji vlak pripeljal 51 vagonov. Tov. Cvetkovič je med malico zamenjal tudi drugega, tako da sta oba žerjava neprestano in v kratkem času izpraznila vse vagone. Nočemo reči, naj bi bila to stalna oblika, ker tudi ni potrebno, v takih primerih pa je dobrodošlo, ker smo s tem prihranili na stojnini, martinarni pa stroške za dvakratno prekladanje in za dovoz s halde. Iznajdljivost in delavnost tov. Cvetkoviča sta vredni pohvale.

B.B.

Svetovna proizvodnja jekla v letu 1963

V preteklem letu so vse najmočnejše železarske industrije kot ZDA, Sovjetska zveza, Velika Britanija in Japonska, medtem ko je bila edina izjema Zahodna Nemčija, v kateri je proizvodnja surovega jekla celo nekoliko nazadovala. V razpredelnici je navedena proizvodnja surovega jekla v letu 1963 in 1962 tistih držav, ki so izdelale lani več kot 10 milijonov ton:

	1962 (v milij. ton)	%	1963 (v milij. ton)	%
ZDA	91,2	25,3	101,1	26,3
Sovjetska zveza	76,3	21,2	80,2	20,9
Zahodna Nemčija	32,6	9,0	31,6	8,2
Japonska	27,5	7,6	31,4	8,1
Velika Britanija	20,8	5,8	22,9	6,0
Francija	17,2	4,8	17,5	4,6
Italija	9,8	2,7	10,2	2,7
LR Kitajska	9,0	2,5	10,0	2,6
SKUPAJ (+ ostale države)	360,7	100,0	384,0	100,0

V zvezi z razpredelnico je treba omeniti, da se sedanji podatki o proizvodnji surovega jekla za leto 1962 ne ujemajo s podatki, ki so bili na razpolago v začetku leta 1963. Takrat so statistike navajale, da je bila v letu 1962 svetovna proizvodnja surovega jekla 369 milijonov ton in je bila proizvodnja v LR Kitajski ocenjena na 19 milijonov ton, ker uradnih podatkov ni bilo na razpolago. Poznejše ugotovitve so pokazale, da je bila ta ocena znatno previsoka in z manjšimi popravki pri nekaterih drugih državah so končno ugotovili, da je bila proizvodnja v letu 1962 za približno 8 milijonov ton nižja kot je bila navedena v podatkih v začetku leta 1963.

Največji svetovni proizvajalec jekla ZDA, ki so s svojo proizvodnjo že nekaj let nazaj stagnirale zaradi gospodarske recesije okoli 90 milijonov ton, so letos napravile izreden korak naprej. Izdelale so 10 milijonov ton surovega jekla več kot v letu 1962 in povečale svoj delež v svetovni proizvodnji za 1 %. Po letu 1957 so spet prvič prekoračile številko 100 milijonov ton. Vzrok za to povečanje proizvodnje jekla je bil v povečanju naročil potrošnikov izdelkov železarske industrije, in to predvsem avtomobilske industrije, strojne industrije, gradbeništva in industrije gospodinjskih aparatov. Naročila so porasla predvsem v drugem polletju in posebno še proti koncu leta.

Sovjetska zveza je kot drugi največji proizvajalec jekla izdelala v preteklem letu 80,2 milijona ton ali 5 % več kot v letu 1962. To povečanje je manjše kot v preteklih letih, saj so dosegli v tej državi v letih 1960 do 1962 povečanje proizvodnje za 8,9 %, 8,4 % in 7,9 %. To postopno zniževanje naraščanja zmogljivosti jeklarske proiz-

vodnje je po vsej verjetnosti povezano z delno preusmeritvijo izgradnje na področje kemične in ostale lažje industrije.

Zahodnonemške železarnice so edine med velikimi proizvajalci jekla, v katerih je tudi v preteklem letu nazadovala proizvodnja in se tako nadaljeval proces, ki se je začel že leta 1961. V zadnjem četrtletju v letu 1963 se je proizvodnja sicer precej dvignila, vendar je bilo prepozno, da bi imela večji vpliv na uspeh vsega leta. Kaže pa, da se bo stanje v letošnjem letu precej izboljšalo.

Japonska je morala prvič omejevati svojo proizvodnjo jekla v letu 1962, tako da je proizvedla manj kot v l. 1961. V preteklem letu se je stanje posebno v drugem polletju izredno popravilo in v novembru so japonske železarnice prvič v svoji zgodovini izdelale več kot 3 milijone ton surovega jekla. Od septembra naprej so v preteklem letu izdelale do konca leta mesečno več jekla kot zahodnonemške železarnice in s tem dosegle, da je bila japonska letna proizvodnja surovega jekla le za malenkost nižja kot v Zahodni Nemčiji. Vsekakor se je Japonska v zadnjih letih razvila v izredno važnega proizvajalca jekla, ki močno posega na mednarodno tržišče.

V Veliki Britaniji so železarnice v preteklem letu obratovale srazmerno ugodno in povečale proizvodnjo surovega jekla od 20,8 na 22,9 milijona ton ali za 9,9 %. Vendar s tem še niso dosegle najvišje proizvodnje 24,7 milijona ton iz leta 1960, čeprav se stanje postopoma izboljšuje.

Francoska proizvodnja surovega jekla se že nekaj let nazaj giblje okoli 17 milijonov ton in v preteklem letu so izdelale železarnice v tej

državi 17,5 milijona ton, kar je 0,3 milijona ton več kot v letu 1962. Izmed zahodnoevropskih držav ima Francija že nekaj let najbolj ustaljeno proizvodnjo jekla, vendar pa to istočasno tudi pomeni, da svojih zmogljivosti ne povečuje v velikem obsegu.

Ostale zahodnoevropske države so ostale s svojo proizvodnjo surovega jekla pri-

bližno na isti ravni kot v letu 1962, medtem ko so socialistične države proizvodnjo za manjše količine povečale.

V LR Kitajski so prenehali s proizvodnjo jekla v majhnih pečeh, ki se je izkazala v vsakem oziru kot nerentabilna. Zato je 10 milijonov ton proizvodnje v preteklem letu realna številka, čeprav

ni uradna, ker upošteva samo proizvodnjo jekla v normalnih železarnah.

Vsekakor kaže precejšen dvig svetovne proizvodnje jekla v letu 1963, da se gospodarsko stanje v kapitalističnih državah spet normalizira in zato lahko tudi v letošnjem letu pričakujemo določeno povečanje proizvodnje v železarski industriji.

»Kaldo« postopek za proizvodnjo jekla

Eden izmed postopkov za proizvodnjo jekla na principu žilavljenja s pomočjo kisika, ki se zadnje čase vedno bolj uveljavlja, je »Kaldo« postopek. Njegova glavna značilnost je, da se metalurške reakcije razvijajo v poševno ležečem cilindričnem agregatu, ki se sorazmerno hitro vrtili okoli poševne vzdolžne osi. V času ene šarže, ki traja 70 do 80 minut, se z ozirom na potrebe metalurških procesov lahko spreminja hitrost vrtenja agregata okoli osi med 1 in 30 obratov na minuto. Skozi odprtino na vrhu agregata, ki ga lahko postavijo v različne položaje, vlivajo raztaljen grodelj ter dodajajo staro železo, železno rudo in apno.

Skozi to odprtino pihajo s pomočjo enega ali dveh z vodo hlajenih kopij potrebne količine kisika, ki omogoči potek oksidacije posameznih elementov. Dimne pline, ki nastanejo med procesom, odvajajo skozi dimovod do čistilnih naprav. Shematičen prikaz »Kaldo« konvertorja v položaju, ko se piha kisik, je razviden iz skice.

»Kaldo« konvertor lahko predeluje grodelj z visokim in nizkim fosforjem.

Prvo jeklo so v »Kaldo« konvertorju izdelali leta 1956 v švedski železarni Domnarvet, ki je imel zmogljivost 30 ton. Poskuse v zvezi s tem postopkom pa so pričeli v tej železarni izvajati že v letu 1948 in po šestih letih trdega dela so se v letu 1954 odločili za gradnjo prve jeklarne s »Kaldo« konvertorjem, ki je začela obratovati leta 1956.

Kljub temu, da so v Domnarvetu dosegli z uvedbo tega novega postopka lepe uspehe, se jeklarji v drugih državah splošno nikakor niso navduševali zanj. Glavni vzrok je bila bojazen pred sorazmerno kompliciranimi strojnimi napravami, ki so potrebne, da omogočajo obračanje in rotiranje samega agregata. Pri prvem »Kaldo« konvertorju so bile prav v zvezi z mehanskimi napravami določene težave, ki pa so jih pozneje odpravili. Poleg tega so bile sprva tudi nekatere nejasnosti v zvezi s sa-

mim metalurškim postopkom in izdelavo določenih kvalitet jekla ter problemi z vzdržnostjo obzidave. Vendar so vse te zadeve tekom časa uredili in nezaupanje je počasi plahnelo.

Kot prva se je po železarni Domnarvet odločila francoska železarska družba SOLLAC in zgradila 120-tonski »Kaldo« konvertor in pričela v njem izdelovati jeklo leta 1960.

Skoraj istočasno so začeli graditi dva takšna 120-tonska

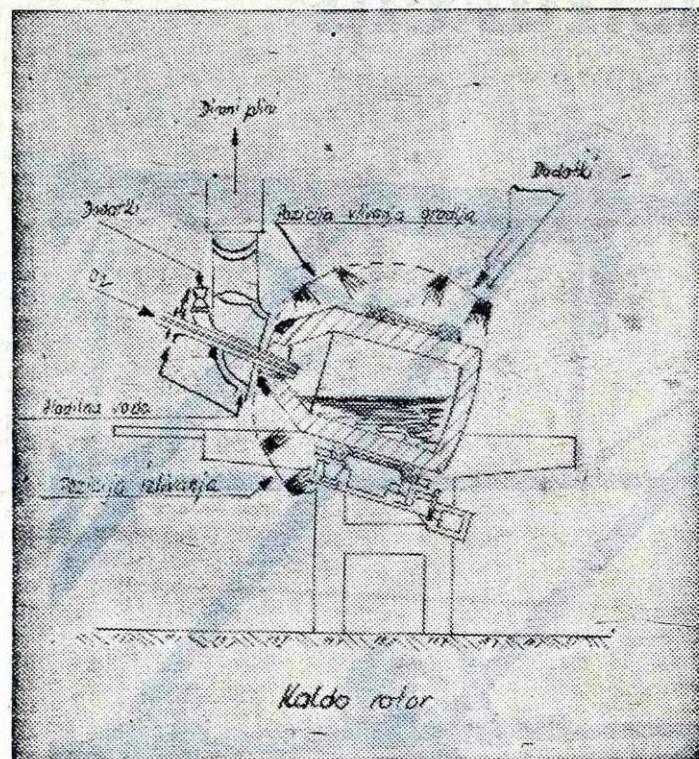
konvertorja v švedski železarni Oxelösund, ki sta začela obratovati v letu 1961 ter uporabljata izmenoma grodelj z visokim in nizkim fosforjem, odvisno od situacije v zvezi z železno rudo. Oba konvertorja obratujeta brezhibno.

V spodnji razpredelnici je prikazan pregled vseh »Kaldo« konvertorjev, ki so sedaj v vseh železarnah na svetu v obratovanju ali v gradnji s stanjem 1.1.1964:

Pričetek obratovanja leto	Železarna	Država	Štev. in zmogljivost konver.	Vsebnost fosforja v grodlju v %	Proizvodni program
1956	Domnarvet	Švedska	1 (30 t)	1,80	pločevina, žica
1960	SOLLAC	Francija	1 (130 t)	1,80	pločevina za globoki vlek
1961	Oxelösund	Švedska	2 (120 t)	0,10	debela pločevina
1962	Sharon	ZDA	2 (135 t)	0,10	ogljikova in legirana jekla
1964	Park Gate	Velika Britanija	2 (80 t)	1,00	ogljikova in legirana jekla
1964	Conssett	Velika Britanija	2 (120 t)	0,50	trda jekla
1964	Shelton	Velika Britanija	2 (50 t)	1,40	ogljikova in legirana jekla, konti vlivanje
1964	Norrboten	Švedska	1 (60 t)	1,80	fina pločevina
1965	Stanton	Velika Britanija	1 (70 t)	1,80	jeklo litina
1965	Domnarvet	Švedska	2 (70 t)	1,80	pločevina, žica
1965	Sanyo	Japonska	2 (60 t)	0,25	ogljikova jekla

Gornja tabela kaže, da je sedaj v obratovanju ali v gradnji skupno 18 »Kaldo« konvertorjev v različnih državah. Pri tem prednjačita predvsem Švedska kot domovina tega postopka in Velika Britanija, kjer so se za grodelj z nizkim fosforjem. Poleg tega je iz tabele tudi razvidno, da je možno v tem agregatu izdelovati prav različne vrste jekla. Proizvod. zmogljivost »Kaldo« konvertorja je visoka.

čprav nekoliko nižja kot prav. Vendar so v zadnjih letih le ugotovili, da je »Kaldo« postopek zaradi manjše porabe grodlja, kljub višjim investicijskim stroškom za samo napravo, nekoliko cenejši kot »LD« ali »LDAC« postopek, medtem ko je znatno cenejši v primerjavi z SM pečjo.

Precej časa tudi ni bilo jasne slike, kako je z gospodarnostjo tega postopka v primerjavi z drugimi postopki, predvsem pa v primerjavi s klasičnim kisikovim postopkom v »LD« konvertorju. Težave so bile v tem, ker je pri primerjavi dveh postopkov treba upoštevati surovine, zmogljivost in tehnično stanje obeh na-

nejši kot »LD« ali »LDAC« postopek, medtem ko je znatno cenejši v primerjavi z SM pečjo.

Vse kaže, da si bo »Kaldo« postopek kljub začetnim težavam le utrl pot v številne jeklarne sveta, saj se vedno bolj kažejo njegove tehnične in gospodarske prednosti.

K.

Premogovniki Zahodne Nemčije v letu 1963

V preteklem letu so nakopali zahodnonemški rudarji 142 milijonov ton črnega premoga, kar je za približno 1 milijon ton več kot v letu 1962. V istem razdobju so izdelali 35 milijonov ton koksa, kar je za skoraj milijon ton manj kot v letu 1962.

Zaloge črnega premoga in briketov so bile ob koncu leta 1963 2,3 milijona ton, kar je za 2,7 milijona ton manj kot v letu 1962. Prav tako so bile tudi zaloge koksa ob prehodu iz leta 1963 v 1964 za 3,3 milijona ton manjše in sicer samo 1,4 milijona ton. Vzrok za to je pobiljšanje konjunktura v preteklem letu.

V letu 1963 so nakopali v premogovniških rjavega premoga 106 milijonov ton tega goriva, kar je 5 milijonov ton več kot v letu 1962. Istočasno so izdelali tudi dobrih 15 milijonov ton briketov iz rjavega premoga, kar je približno enaka količina kot v letu 1962.

VELIKA BRITANIJA — V britanski železarni »Appleby-Frodingham Steel Company« je pred nekaj meseci začela obratovati nova kontinuirna valjarna za valjanje žice in paličastega jekla. Ima letno zmogljivost 300.000 ton valjanih izdelkov ter največjo hitrost valjanja 2100 m na minuto. Investicijski stroški za izgradnjo te valjarne so znašali 7,5 milijonov funtov šterlingov.

SOVJETSKA ZVEZA — Tovarna cevi v Sverdlovsku je začela pred kratkim izdelovati cevi, ki so znotraj prevlečene s polietilenom. Te cevi uporabljajo v industriji za pretakanje različnih kislin. Medtem ko vzdržijo cevi iz posebnega jekla, uporabljene v takšne namene, okoli dva meseca, predvidevajo, da bodo cevi, prevlečene s etilenom, vzdržale okoli tri leta.

ŠPANIJA — Pred kratkim je začela obratovati v Španiji prva jeklarna z LD konvertorji z letno zmogljivostjo 400.000 ton surovega jekla. Za špansko železarsko družbo »Altos Hornos de Vizcaya S. A.« je to jeklarno z dvema 35-tonskima konvertorjema in vsemi pripadajočimi napravami zgradilo avstrijsko podjetje »V. Ö. S. T.« iz Linza.

KANADA. Kanadska družba »Caland Ore Co.« gradi novo veliko napravo za peletiziranje železne rude, ki bo začela obratovati v letu 1965, ter bo imela letno zmogljivost 1 milijon ton peletov. V ta namen bodo porabili okoli 5 milijonov funtov šterlingov investicijskih sredstev.

ZDA. železarska družba Mc Louth Steel Corp. je zgradila v svojem obratu Trenton novo napravo za kontinuirno vlijanje. Dobavilo jo je zahodnonemško podjetje Scholmann AG v sodelovanju s švicarskim podjetjem Concast in lahko proizvaja ploščate formate v dimenzijah 200 x 900 mm in 250 x 1500 mm.

ARGENTINA — Po dveh letih raziskovanj so ugotovili na novo odkritih nahajališčih železne rude na po-

dročju Patagonije in Sierra Grande sigurne rezerve 48 milijonov ton, medtem ko je nadaljnjih 15 milijonov ton verjetnih. Ruda vsebuje okoli 58 % železa, medtem ko so rudni sloji debeli od 900 do 1100 metrov. To železno rudo bodo pričeli uporabljati za enkrat v argentinski železarni San Nicolas.

JAPONSKA — V japonski železarni Aichi Steel Works je pričela obratovati nova valjarna plemenitega paličastega jekla in žice, ki jo je dobavilo zahodnonemško podjetje Moeller & Neumann iz St. Ingberta (Saar). Valjarna je polkontinuirna, ima 22 ogrodij in bo valjala palice premera 8 do 40 mm in žico 8 do 15 mm.

ŠVEDSKA — Švedsko podjetje Koppabergs Berglugs AB je razvilo nov postopek za proizvodnjo grodlja, pri katerem uporabljajo namesto plavža rotacijsko peč. Po uspešno izvedenih poskusih v majhni peči so naročili večjo rotacijsko peč s potrebnimi napravami, ki bo imela zmogljivost 40.000 ton grodlja letno. Dobavilo jo bo neko britansko podjetje. Predvideni so investicijski stroški v višini 700.000 funtov šterlingov, obratovati pa bo začela leta 1965.

VELIKA BRITANIJA — V britanski železarni Consett gradi zahodnonemško podjetje Bamag dva »Kaldo« konvertorja zmogljivosti 120 ton vsak. Pričela bosta obratovati predvidoma še v letošnjem letu.

ZDA — V letu 1963 so izdelale livarne v ZDA skupno 11,3 milijona ton sive litine, kar je za 0,8 milijona ton več kot v letu 1962. Skupna vrednost lani izdelane sive litine je bila 3,5 milijarde dolarjev. Letos predvidevajo povečanje proizvodnje sive litine na 12,4 milijone ton v vrednosti preko 4 milijarde dolarjev. Pri tem je za livarne v ZDA posebno razveseljivo dejstvo, da so avtomobilске tovarne spet prišle na izdelavo motornih blokov iz sive litine namesto iz aluminija, kakršne so v zadnjem času poskušali uvesti v proizvodnji avtomobilov.

Japonska gradi ladje za prevoz železne rude in premoga

Japonske železarske družbe so se v preteklem letu odločile, da bodo zgradile v prihodnjih letih 15 do 19 ladij za prevoz železne rude in 7 do 11 ladij za prevoz metalurškega premoga. Ta odločitev je povezana s programom izgradnje ladij v japonskih ladjedelnicah, ki v zadnjem času prav tako občutijo določen zastoj v naročilih. Z naročilom teh ladij, ki bodo predvidoma vse izdelane do leta 1967, je zagotovljena večja zaposlitev japonskih ladjedelnic, istočasno pa japonske železarske družbe nujno potrebujejo vedno več ladijskega prostora za prevoz železarskih surovin in goriva iz prekomorskih dežel.

V letu 1967 predvidevajo, da bodo izdelali japonski plavži skoraj 26 milijonov ton grodlja. Za tako proizvodnjo bodo morale japonske železarne uvoziti v tem letu 33 milijonov ton železne rude in 11,5 milijonov ton premoga oziroma skupaj 44,5 milijonov ton. Za prevoz tako ogromnih količin rude in

premoga iz oddaljenih prekomorskih dežel kot so ZDA, Venezuela, Malaja, Indija, Avstralija in celo Južnoafriška unija, je potrebno tudi odgovarjajoče ladjeve. Z zgraditvijo prej omenjenega

Kisikovi konvertorji v japonskih železarnah

Japonska, četrti največji proizvajalec surovega jekla na svetu, vedno bolj ceni tudi kisikove konvertorje kot zelo primerne agregate za proizvodnjo jekla.

V letu 1963 so izdelale japonske železarne 31,4 milijona ton surovega jekla. V prvi polovici preteklega leta so izdelali kisikovi konvertorji 52 % več jekla kot v istem obdobju leta 1962. S tem so tudi prvič odvzeli prvenstvo v proizvodnji surovega jekla SM pečem, sicer le za nekaj deset tisoč ton, vendar SM peči niso bile več v japonskih železarnah tisti agregati, ki izdelajo največ jekla.

števila ladij, ki bodo imele tudi odgovarjajočo veliko nosilnost in ladjevjem, ki ga japonske železarne že imajo, bodo lahko tako velike količine surovin tudi res prevozili.

Z ozirom na prednosti, ki jih ima kisikov konvertor v določenih pogojih pred SM pečjo, predvidevajo japonski železarski strokovnjaki, da bo proizvodnja jekla v konvertorjih v prihodnjih letih še bolj narasla. V letu 1962 je obratovalo na Japonskem 24 kisikovih konvertorjev s skupno zmogljivostjo 10,5 milijona ton. V letu 1965 pričakujejo, da bo njihovo število naraslo na 39 in njihova letna zmogljivost na 18 milijonov ton. Istočasno pa ne namestavajo povečati zmogljivost SM peči, medtem ko bodo zmogljivosti električnih peči narasle le v manjši meri.

VSEM POTNIKOM NA AVTOBUSNI PROGI JESENICE — MOJSTRANA

Obveščamo vse potnike, da je prenehala obratovati redna avtobusna proga Jesenice — Mojstrana z odhodom z Jesenic ob 14.55 uri in prihodom na Jesenice ob 14.50 uri zaradi tega, ker ob istem času in na isti relaciji obratujejo medkrajevni avtobusi.

Ljubljana transport —
Poslovna enota Jesenice

Za današnje reportažo smo izbrali ekonomsko enoto konstrukcijske delavnice ter naprosili obratovodjo Karla Koreninija in delovodjo Janeza Krajnika, da bi nam povedala kaj več o nalogah, problemih in perspektivi obrata. Ekonomska enota konstrukcijske delavnice ima štiri oddelke: konstrukcijsko delavnico, instalacijo, montažni oddelek in žerjavni oddelek. V razgovoru smo obravnavali vsak oddelek posebej, začeli smo pa pri konstrukcijski delavnici.

OBSEŽNE NALOGE PRI REKONSTRUKCIJI

Konstrukcijska delavnica ima zelo obsežne naloge, saj mora poleg rednega dela pri vzdrževanju naprav opraviti tudi vrsto del za rekonstrukcijo podjetja. Samo za novogradnjo, to je za rekonstrukcijo, bo treba letos opraviti 75.000 delovnih ur. Pri sedanjem številu delavcev verjetno ne bodo kos nalogi, ker so nekatera naročila vezana na krajše roke, ostala dela pa na obsežne priprave. Naj navedemo le nekatera glavna naročila, ki jih bodo morali izvršiti v določenem roku:

— izdelati bodo morali 3 tisoč 200 metrov železnih cevi premera 800 mm za hladilno vodo,

— 4 vsipne košare za novo elektropeč, prvi dve košari bosta morali biti gotovi že letos,

— šest žarilnih zvonov in štiri hladilne zvonove za hladno valjarno-žičarno.

Vsa ta in še druga dela za rekonstrukcijo podjetja bodo morali opraviti poleg rednega in kvalitetnega vzdrževanja v grupi topilnic. Kljub dodatnemu delu za rekonstrukcijo podjetja bodo morali kot doslej sodelovati in pomagati pri reparaturnih delih ter pri vseh večjih remontih v podjetju.

Pred tremi leti so dobili nov Elira stroj za varjenje pod praškom, ki ga bodo pri varjenju cevi zelo koristno uporabljali. Dobro bi bilo, če bi stroj imel tudi obračalno napravo za obračanje cevi in upajo, da jo bodo nabavili še letos.

Že pri naštevanju nekaterih važnejših naročil, ki jih bodo morali realizirati za rekonstrukcijo, smo omenili, da imajo težave zaradi po-

manjkanja delavcev. Ker zelo težko dobijo kvalificirane delavce, si bodo pomagali s honorarno zaposlitvijo že upokojenih sodelavcev. Razumljivo je, da bi lahko napravili še več ter da bi bili izdelki cenejši, če bi bila urejena priprava materiala. Materialna skladišča so oddaljena, kar do neke mere vpliva na delo v obratu, toda računajo, da bodo pozneje skladišča lahko uredili v sedanjih prostorih jeklovleka; potrebni načrti so že v izdelavi, konstrukcijo pa bodo izdelali sami, in bo tudi njena izdelava cenejša.

Popolnoma razumljivo je, da je uprava osnovnih sredstev v tako velikem obsegu zaupala izvedbo številnih naročil za rekonstrukcijo podjetja konstrukcijski delavnici, saj bodo naprave izdelane v domačih delavnicah po precej nižji ceni kot so jo ponudili ostali kandidati. Tako bo konstrukcijska delavnica pri izdelavi ene same vsipne košare za novo elektropeč prihranila podjetju 5 milijonov dinarjev.

Higienski pogoji niso najboljši, ker so kopalnice izven delovnih prostorov. Poleti imajo precej težav z odplinjevanjem varilnih plinov. V delavnicah je precejšen ropot, ki ga v celoti ne bodo mogli odpraviti. Zaradi ropota precej delavcev iz konstrukcijske delavnice trpi zaradi naglušnosti. Nekateri delavci zaradi prevelikega ropota celo zapuščajo kolektiv in prosijo za dodelitev na druga delovna mesta. Res je, da si pomagajo z električnim varjenjem, ki v precejšnji meri izpodriva kovičenje in je tako manj ropota v delavnici.

Pri zahtevnejšem varjenju obratovodstvo in tudi delovodje polagajo vso pozornost

Najvažnejša naloga: kvalitetno vzdrževanje naprav in sodelovanje pri rekonstrukciji

natančnemu delu, varilne zware pa pregledujejo z rentgenom.

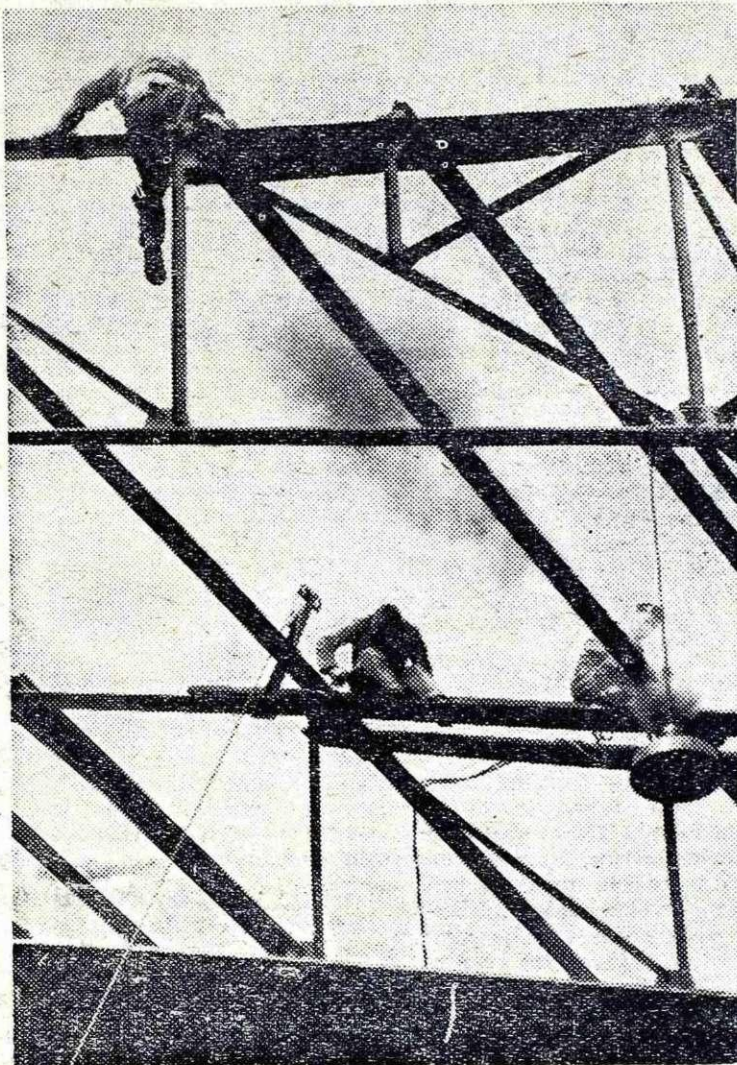
Da bi uvedli bolj vzpodbudno nagrajevanje delavcev, so pripravili predlog, ki je že v končni izdelavi, tako da bodo v bodoče nagrajevali po ceniku. Pričakujejo, da bodo ob takem nagrajevanju dosegli večje uspehe pri delu in da bodo delavci delali z večjim zadovoljstvom.

Kolektiv konstrukcijske delavnice je že opravil vrsto zelo pomembnih del kot npr. izdelava prazilnih peči, celotna obnova oklepa visokih peči. Izdelali so kontinuirne peči za pločevino za hladno valjarno-žičarno in valjarno 2400, žerjavne mostove ter vlagalne stroje za martinarno. Omenimo naj še izdelavo plinskih generatorjev s silosi ter izdelavo jeklenih konstrukcij za industrijske hale. V konstrukcijski delavnici izdelujejo tudi tlačne posode, ki jih morajo natančno pregledati kot npr. visokotlačne cevovode, zračne rezervoarje, parne kotle. Zelo kvalitetno popravijo tudi livne ponovce, ki jih uporabljajo v topilnicah.

Delovno mesto asistenta je bilo zasedeno šele pred pol drugim letom, toda že ugotavljajo zelo pozitivne rezultate. Ima nalogo, da poleg redne pomoči obratovodstvu organizira tudi bodoči žerjavni oddelek.

INSTALATERJI IMAJO VEDNO VEČ DELA

Z izgradnjo novih objektov raste tudi potreba po večjem in kvalitetnejšem vzdrževa-

Pri dviganju strehe nad novo električno pečjo so bili zaposleni naši monterji

nju naprav. Kolektiv instalacijske delavnice je za tako velik obseg vzdrževalnih del maloštevilen, toda kljub temu je v stanju, da skrbi za redno vzdrževanje naprav. Tudi ta kolektiv ima dodatno nalogo, da sodeluje pri izgradnji novih instalacijskih naprav, tako npr. pri montaži metalurških peči, rezervoarjev za gorivo, vodovodnih napravah in parnih napeljavah. Kot posebna stroka se v zadnjih letih močno uveljavlja delo s plastičnimi masami. Tak način dela pride v poštev pri izdelavi cevovodov ter pri oblogah raznih banj in korit za kisline v lužilnicah in pocinkovalnicah. Ker bo tega dela vedno več, bodo delavce, ki delajo s plastičnimi masami, v bodoče priključili gradbenemu oddelku, kjer že obstaja oddelek jermenarjev in plastičarjev. Kakor za konstrukcijski, lahko trdimo tudi za instalacijski oddelek, da ima zelo majhne prostore zraven žebjarne. Problematične so tudi higienske naprave, skladišča pa zelo oddaljena. Obratovodstvo meni, da bi bili novi prostori za instalacijski oddelek najbolj primerni v sedanji kisikarni,

kjer bo za potrebe kolektiva instalacijske delavnice dovolj prostora. Že omenjeni predlog ima tudi to prednost, da bi bila instalacijska delavnica še bližje konstrukcijski delavnici.

NALOGE MONTAŽNEGA ODELKA

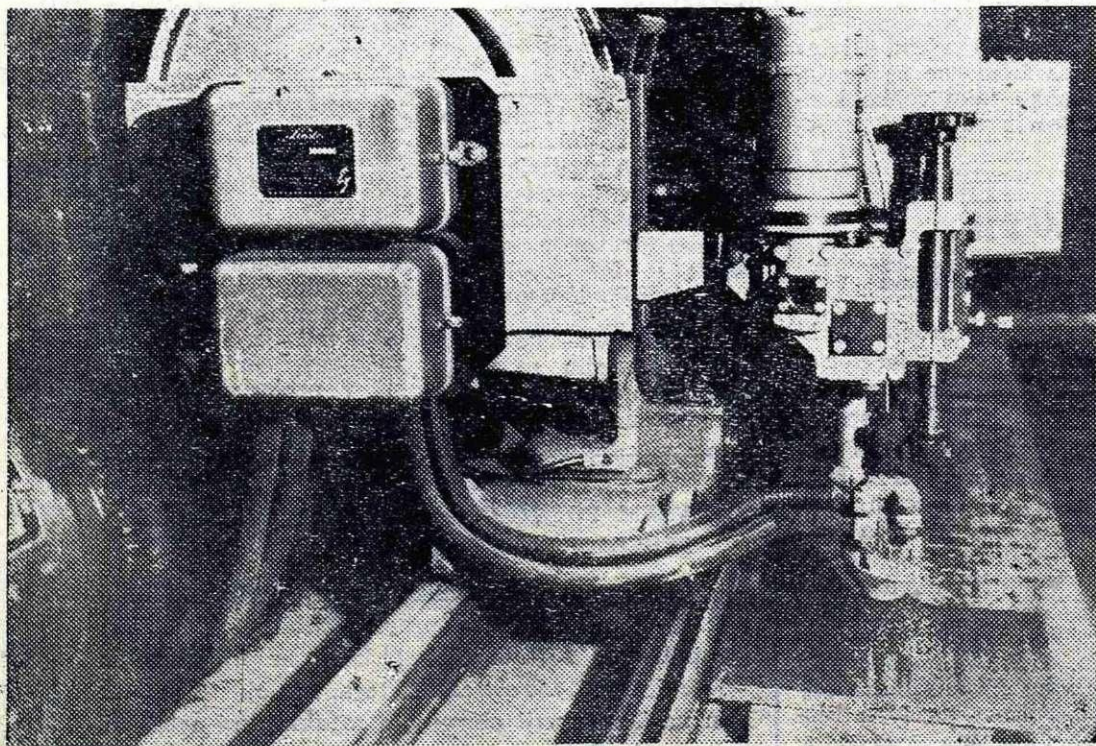
Sedanji montažni oddelek je bil ustanovljen že pred drugo svetovno vojno, ko so začeli z gradnjo plavža ter ostalih metalurških naprav. Montažni oddelek si je uredil svoje delovne prostore na bivšem prehodu med kovačnico in centralnim skladiščem, kjer je še danes utesen skupaj z žerjavnim oddelkom. Naloge, ki jih je imel in jih ima montažni oddelek danes, so zelo obsežne. V tem oddelku so se že izpopolnili številni monterji, ki s svojimi izkušnjami zelo pogosto sodelujejo pri zahtevnejših montažnih delih tudi izven naše železarne. Tako so naši monterji med drugim sodelovali pri izgradnji čelice številka 3 v Zenici, pri montaži med vojno porušeni železniških mostov, generatorjev v Smederevu, pri postavljanju industrijskih dimnikov in povsod tam, kjer se zaradi velikih obremenitev

zahteva posebna struktura. Naloga je tudi, da terji iz konstrukcijske delavnice lani zelo uspešno lovali v okviru specialne pri odstajev ševin v porušeni.

Obseg njihovih delovnih nalog, da niso mogli vesti vseh delovnih pogojev, ko omejimo na najvažnejše: montažne konstrukcije industrijskih valjarno 2400 strokovnjakov na javne proge, montažnih generatorjev it. treba še pobej montažo industrijskega nad žično valno. morali opraviti med vanjem, med k podjetja pod kirm ponudbe splošno. Podobno delo me monterji oprav še Javorniku, kodoc vali pri montažni hale nad lah pro uspešno je b o delo pri dviga st martinarno oma dočo novo eleope v martinarni naši ji delali tako, pr ni bilo treb om ustaviti. Monji stavljeni vrenski likam, plinu, shu prav delajo ont zelo težkimi goji radi svoje izenc žijo najmanjši ste sreč pri delu dra preiskavah ugvlj ve poklicnih čni prehladi in BC. obolenja so reat že omenjenim žki nimi pogoji.

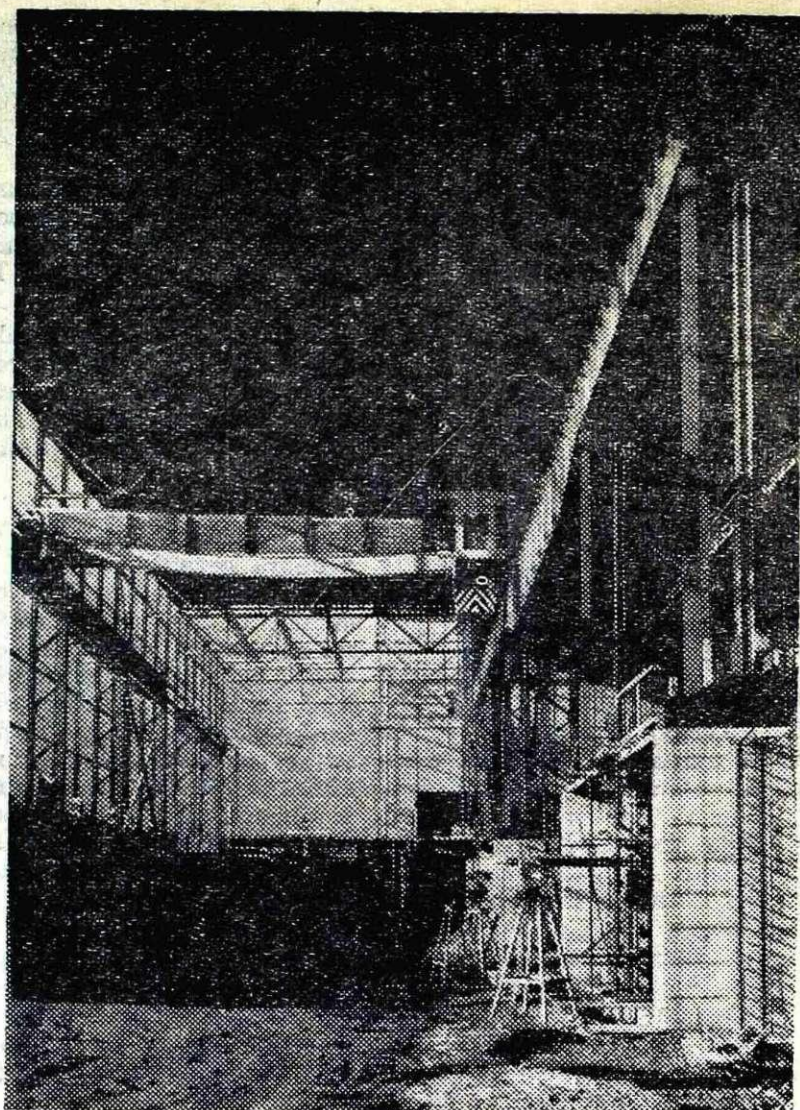
NA ŽERJAVNI ODDELKU IMAJO DEŽURNO OŽE

Sedanji žerjavi je bil sestavljen iz čarjev in žerjav martinarne spre svetovno vojno. Če začeli z delom od nimi pogoji, je naglo razvijalek postal zelo sobe kos nalogam, so govorne. Sodei, posleni v temelj jo pri večjih ma pravilih, kakodi njih remontih ž jeseniških obh. dela imajo z tež javi v topilni (i na, plavž itd. Da pri vzdrževanju tekalo normaln in stovjev, so uli službo, po dna žerjavovodje alju ji imajo zasla na žerjavih jone izboljšave in za tudi manj poil. žerjavnega oča logo, da sode montaži novijerj da se že sedazni: hovim ustrojeda neje pri popl žav. Poleg re v njih del kole ži oddelka tudi avl in periodičn pr preglede stro d njih vrvi in jav konstrukcij ter avl žerjavnih pro Delo žerjav i čarjev bi bilo ko

V konstrukcijski delavnici zelo uspešno uporabljajo Elira stroj za varjenje s praškom. Verjetno bodo še letos nabavili obračalno ročico za obračanje cevi

strokovnost
da so mon-
cijske delav-
spešno sode-
specialne sku-
njevanju ru-
m Skopju.
del je tako
moremo na-
mpak se lah-
na nekatera
montaža kon-
rijske hale za
strojnico, ge-
vorniku, žer-
montaža plin-
itd. Tu je
bej omeniti
rijske hale
eno. Delo so
med obrato-
ko druga
skimi pogoji
so sprejela.
morali naši
še letos na
odo sodelo-
industrijske
progo. Zelo
opravljeno
strehe nad
na nad bo-
opečjo. Tudi
naši monter-
proizvodnje
omejiti ali
so izpo-
skim nepri-
nu itd. Če-
terjerji pod
goji, pa za-
tenosti bele-
število ne-
pravnik pri
vajo poja-
zni: revma,
BC. Takšna
at dela pod
skimi delov-

**Tudi v novih valjarnah na Belškem polju bo treba organi-
zirati dobro vzdrževalno službo**

če bi žerjavovodje v marti-
narni bolj vestno upoštevali
njihove nasvete glede načina
obratovanja in mazanja. Te-
žave so tudi v tem, ker žer-
javi v martinarni niso vedno
na razpolago za popravila in
se okvare tako še večajo.

Delavnica žerjavnega od-
delka je skrajno neprimerna
in delavci že težko čakajo, da
se bodo skupaj z montažnim
oddelkom preselili v nove
prostore še v tem poletju.
Tam bodo delovni pogoji
znatno boljši.

V današnji reportaži smo
na kratko obravnavali stanje
ter naloge, ki čakajo kole-
ktiv konstrukcijske delavnice
z ozirom na rekonstrukcijo
celotne tovarne. Dodamo naj

še, da že sedaj skrbijo za iz-
popolnjevanje sodelavcev, ki
bodo pozneje sodelovali pri
vzdrževanju naprav na Bel-
škem polju. Zaradi tega že
sedaj občasno sodelujejo pri
montažah žerjavov.

Kot v mnogih drugih eko-
nomskih enotah so tudi v
konstrukcijski delavnici za-
dovoljni z delom samouprav-
nih organov. Delavski svet
ekonomske enote zasleduje
celotno problematiko in se
zanimajo za zniževanje cen iz-
delkom ter še posebej za na-
grajevanje po ceniku. Pred
kratkim so imeli posvet, na
katerem so obravnavali gra-
divo za novi statut podjetja
ter pripravili nekaj ustreznih
predlogov za izpopolnitev.

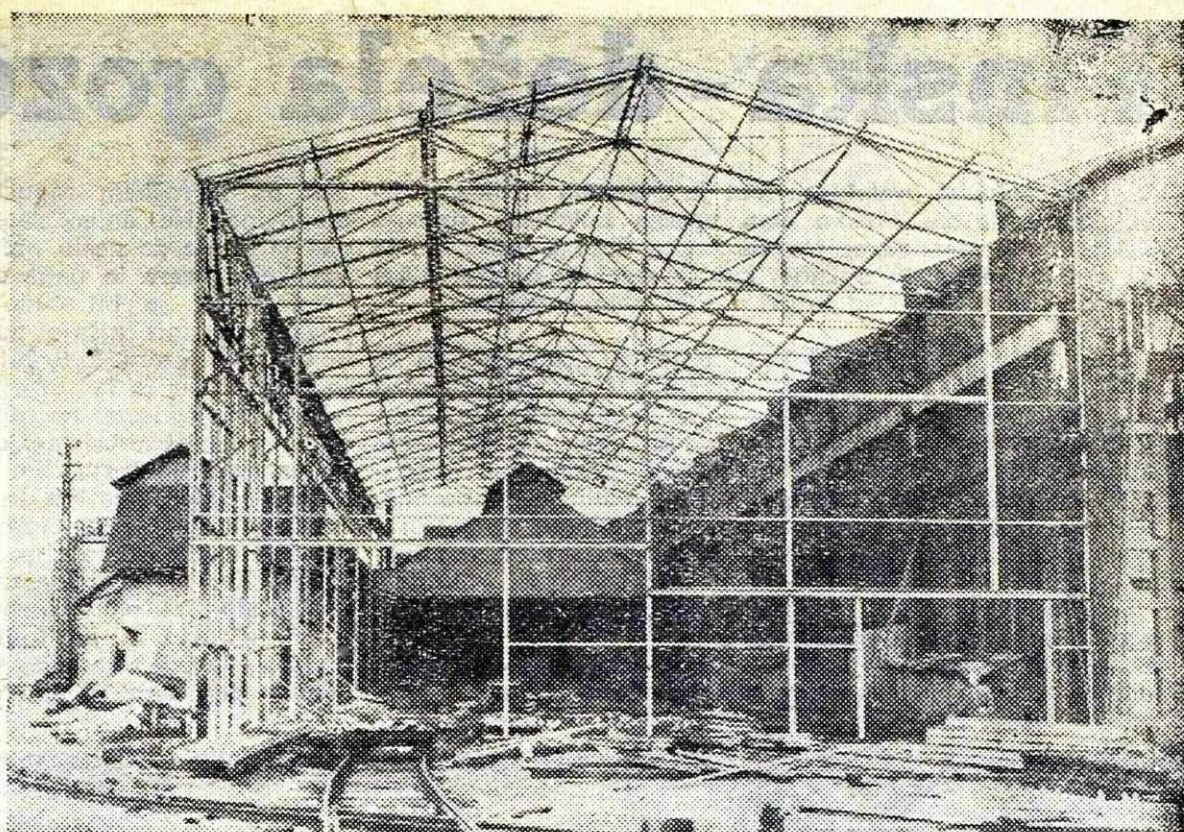
Razpis

Občinska zveza društev prijateljev mladine
Jesenice potrebuje za čas letovanja od 1. julija do
31. avgusta 1964 v Novigradu — Istra naslednje moči:

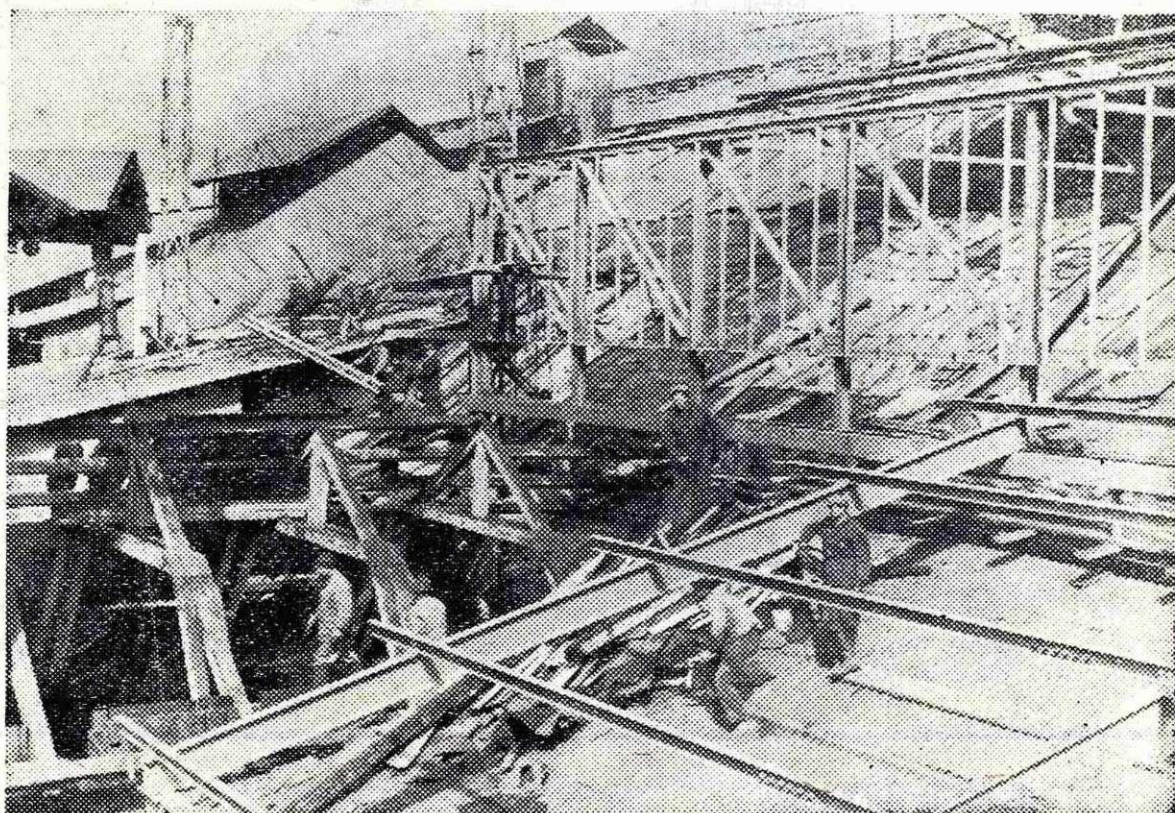
- upravnika
- ekonoma
- glavno kuharico
- pomočnico v kuhinji
- medicinsko sestro
- vodiče

Interesenti naj pošljejo prošnje na naslov: Ko-
misija za letovanje pri Občinski zvezi prijateljev
mladine Jesenice do 31. marca 1964.

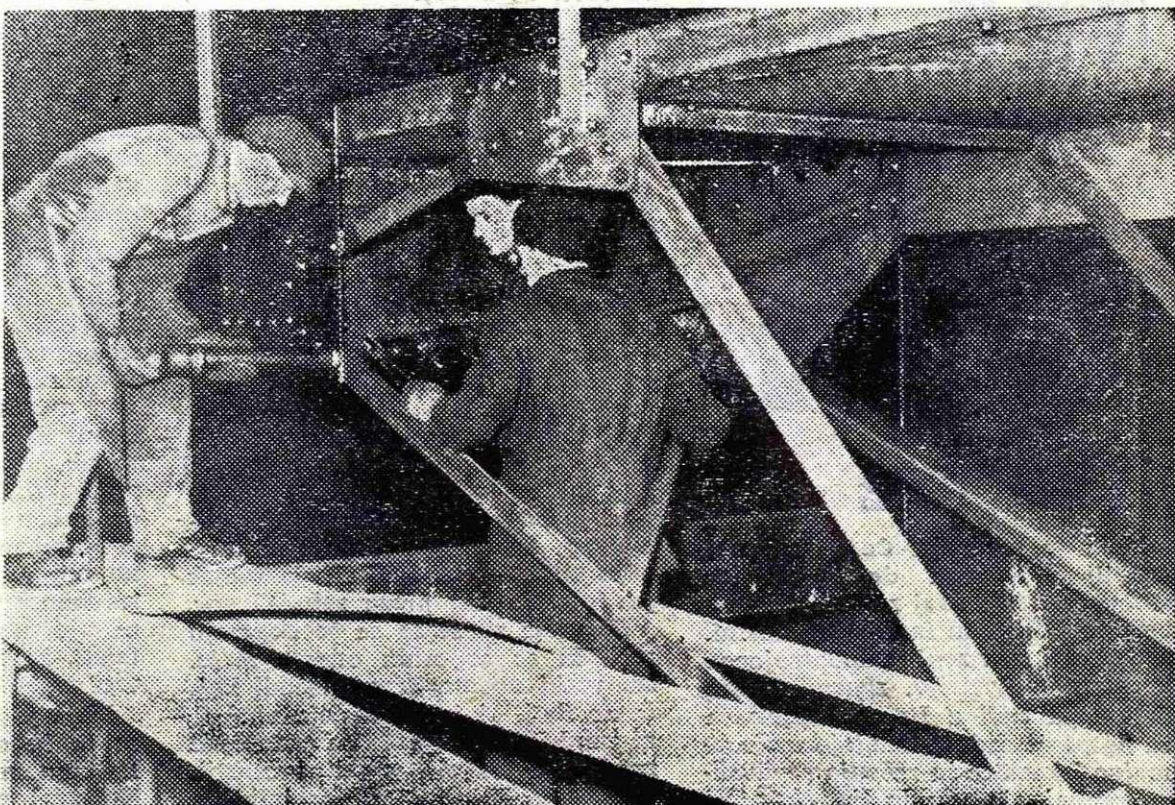
**Komisija za letovanje in pio-
nirske izlete**

Med montažo nove hale za žično valjarno

Sodelavci z montažnega oddelka so dosegli velik uspeh pri gradnji strehe nad žično
valjarno. Delati so morali tudi takrat, ko je žična valjarna normalno obratovala

Gradnja nove žerjavne konstrukcije

Finska - dežela gozdov in jezer

V drugi polovici preteklega leta je odšel na strokovno izpopolnjevanje na Finsko član našega kolektiva, dninski delovodja iz martinarne tovariš Janko Čop. V sestavku, ki ga objavljamo, nam opisuje, kaj je videl in doživel v tej daljni severni deželi, ki jo pri nas le malo poznamo.

Leta 1962 je mednarodna organizacija ILO dodelila članu našega kolektiva štipendijo za trimesečno prakso v eni izmed evropskih držav. Pri izbiri kandidatov 1963. leta je vodstvo jeseniške železarnice štipendijo dodelilo meni in me poslalo na Finsko.

Dne 20. avgusta lani sem z zagrebškega letališča odpotoval na Finsko. Se zadnje formalnosti zaradi teže prtljage

in potnega dovoljenja in že sem bil v letalu. Bil sem med prvimi, zato sem lahko izbral sedež pri oknu, da sem lažje ogledoval kraje, nad katerimi smo leteli. Ob napovedanem času odhoda se je Caravela, last JAT, začela pomikati po betonski pisti in kratek čas potem smo bili že v zraku.

Leteli smo preko hrvaških vasi in potem nekje pri Rav-

nah na Koroškem zapustili domovino. Ne dolgo zatem nas je letalo že neslo preko Vrbskega jezera in dalje čez Tirole, kjer je bil čudovit pogled na tamkajšnje gore in višinska jezera. Zelo hitro je potekel čas in že se je letalo začelo spuščati na münchensko letališče. Od tam dalje pa do Frankfurta sem se peljal z letalom nemške družbe Lufthansa. Naša Caravela pa je odletela naprej proti Parizu. Ker se je vreme zelo poslabšalo, let od Münchna do Frankfurta ni bil toliko zanimiv. Leteli smo zelo visoko in pod nami ni bilo vi-

deti drugega kot morje oblačkov. Prav zaradi oblačkov in megle nad vso Nemčijo se je čas letenja od Münchna pa do Frankfurta podaljšal kar za 20 minut. Pilot zaradi megle ni mogel najti letališča.

V Frankfurtu sem čakal na naslednje letalo okrog pet ur. Med tem sem ogledoval s terase letališke stavbe vzlet in prihod mnogih letal. To je res nekaj zanimivega, ko vsakih pet minut vzleti ali prileti veliko reaktivno letalo. Med čakanjem sem naštel 50 različnih letal, ki so poletela iz Frankfurta na vse strani sveta.

Komaj sem se zavedel in že sem moral na letalo, ki me je potem poneslo do Kopenhagna. Zopet nisem videl drugega pod seboj kakor same oblake. Šele, ko smo prileteli s Caravelo, last Finske, nad Dansko, se je prikazala zemlja. Zagledal sem glavno mesto Danske v vsej njegovi veličini in lepoti, ki je človek sploh ne more opisati. Komaj sem se dobro zavedel, kaj naj gledam, je letalo pristalo na enem največjih in najlepših letališč v Evropi. Na letališču v Kopenhagnu mi ni bilo treba nič prestopiti, ampak sem samo počakal, da so so vkrcali še drugi potniki in že je isto letalo nadaljevalo pot preko Baltijskega morja do mojega prvega cilja na Finskem. Zvečer ob 20. uri po tamkajšnjem času sem stopil na finska tla, kjer sem potem preživel tri mesece. Še isti večer sem z avtobusom prispel v glavno mesto Finske Helsinkki, kjer sem prenočil.

V Helsinkih so me zelo gostoljubno sprejeli. V ura-

du za izmenjavo praktikan-
tov so mi sporočili, da bom
45 dni na praksi v Aminne-
forsu, preostali čas pa v Ta-
lintehdasu-Dalsbruk.

Z vlakom sem odpotoval v Aminnefors, kjer so me zelo prijazno sprejeli in mi razkazali njihove oddelke koncerna in me seznanili tudi z okolico.

Tovarna v Aminneforsu ni ravno velika, kljub temu pa z dobro organizacijo dela in gospodarskim izkoriščanjem strojev ne zaostaja za drugimi evropskim državam. Zaposlen sem bil v martinarni, kjer sem zopet lahko spoznal finsko gostoljubnost. Vse podatke, za katere sem se zanimal in jih želel dobiti, mi je vodstvo tega obrata vedno dalo na razpolago, kljub težavam pri sporazumevanju.

Poleg martinarne ima ta koncern v Aminneforsu še majhno valjarno za nadaljnjo predelavo jelka. Ta koncern pa nima industrije samo v Aminneforsu, temveč so njihovi oddelki raztreseni po precejšnjem delu Finske. V času, ko sem bil tam na praksi, so mi pokazali še oddelke za izdelovanje raznega orodja v Karisu ter tovarno, kjer izdelujejo razne vmeti za avtomobile in vagoni. Zelo zanimivo je bilo videti izdelovanje vsakovrstnih poljedelskih strojev v Ekenesu. Tako mi je določenih 45 dni bivanja v tem kraju hitro poteklo, moral sem se posloviti od tamkajšnjih ljudi in oditi v drugo tovarno na otok Chimiti — v kraj Talintehdas-Dalsbruk. Tudi tu so me sprejeli zelo prijazno in še bolj se mi je utrdilo mnenje, da

Finska je dežela tisočerih jezer. Na skrajnem severu živijo Laponci, katerih domača žival je severni jelen ali los

SVARUN

MI IN ONI

LETO 1962

Meje se odpirajo. Če je bil svet onkraj Karavank do nedavnega »tabu«, postaja zdaj z vsakim dnem bolj vsakdanji in manj skrivnostni. Naši kraji so v zoni maloobmejnega prometa z Avstrijo, zgornji konec doline pa tudi z Italijo. Tajništva za notranje zadeve izdajajo maloobmejne izkaznice in začenja se živahno prehajanje sem in tja. Nekateri zlobneži trdijo, da nam niso odprli maloobmejnega prometa, pač pa maloobmejni »šverc«, a vsak dan

bolj se izkazuje, da je tihotapev pri nas kaj malo, čeprav si vsakdo kupi to ali ono malenkost, ki je poleg tega, da je inozemska, včasih celo za spoznanje boljša in cenejša. Korošci so hitreje spoznali koristi, ki jih rojevajo razlike v cenah. Vidimo jih, ko kupujejo meso, konzerve, pijače, pa tudi makarone, olje in kruh. Nekateri kupujejo vino v trgovinah, iznajdlivejši so si našli pot v vinotoče vipavskih, viških in vsakršnih zadrug. Tam si natakajo tistega po dve sto ali le malo več. Tudi pri njih ni kaj več denarja kot pri nas in zato jim ni vseeno, po kakšni ceni pri nas kaj plačajo. Zahajajo k frizerjem, šiviljam, krojačem... Tudi usluge so pri nas cenejše. Naša dekleta rade kupijo kaj tkanega, kar je bolj živo obarvano, kakor pri nas, fantje kaj za motor ali avto, pa žvečilne za otroke ali kilo pomaranč in banan, pa še to in ono malenkost, dokler si nazadnje ne omislijo tudi spoznanja, da je mesec predolg, če kaj prida zahajaš gor.

Dogajale so se in se še dogajajo reči, ki so sopotnik odprte meje. Ob vsaki novotariji se dogodi kaj, česar tisti, ki je novotarijo peljal, ni predvidel. Kako bi se potem ne zgodilo ob takšnih veliki novotariji.

Rekli so, da so včasih cariniki na oni strani silno natančni in da kar naprej vohljajo za žganjem in cigareti. Pa se je včasih peljala kaka

steklenica žganja, obešena na zunanjo steno vagona pod oknom. Predor je dovolj dolg, da se to da napraviti, pravijo. Seveda mora biti takrat, ko prispe vlak v Podroščico, tema. Pa še malo sreče zraven. In ob tem nastaja vprašanje, kolikšen prekršek je v Avstrijo vtihotapljen liter žganja, ki ga včasih prinašalec postavi na mizo svojim znancem, da ga popijejo pred njegovim povratkom. Preprosti državljani ima seveda na takšne stvari drugačne poglede kot službeno oko carinika na tej ali na oni strani.

Da Korošcev sprva niso skoraj nikoli pregledovali in da so pasli zgolj naše ljudi, je bilo slišati. Pa se je potem naenkrat obrnilo. Bilo je takrat, ko se je zvedelo, da so oni prinesli več šilingov k nam, kakor mi dinarjev gor. Potem smo slišali, da so vzeli neki Korošci osem kil mesa. In še smo zvedeli, da je čez nekaj dni prišla spet skoz Karavanke in da ji je bilo strašno nerodno, ko je stala pred mesarskim pultom. Tistemu, ki je stal za njo, pa še bolj. Bil je namreč taisti, ki ji je pred dnevi našel in vzel meso.

Meja je odprta dve leti. Pa se je že to in ono spremenilo. Sprva v Beljaku ni znal nihče slovensko. Nekateri naši ljudje so se vračali razočarani, drugih to ni motilo. Nekateri pravijo, da hodijo v »Vilach«, v »Vilachu« pa priveduieio. da

so iz »Asslinga«, ki je v »Oberkraunu.« Ti seveda ne premorejo kaj prida dobrih besed o svoji domovini. Pa jih ni veliko in vsak dan jih je manj. Bolj, pravijo, se hite spreminjati razmere onstran. Da se že v vseh večjih trgovinah človek lahko pogovori kar po domače, po kranjsko, je tudi res in res je še celo, da se že pri nas najdejo takšni uslužbenci, ki znajo govoriti s Korošci po slovensko.

Pisec teh vrstic je nekoč ostrmel, ko je v jeseniški kolodvorski restavraciji slišal takle razgovor:

»Zwei dei wein!« je rekel nekdo od tam čez.

Blagajničarka ga ni utegnila pogledati in je opravila svoj posel hitro, mehanično, po svojem ustaljenem načinu.

»Kakšnega vina, belega ali rdečega?« je rekla po naše.

»Rot,« je odvrnil oni.

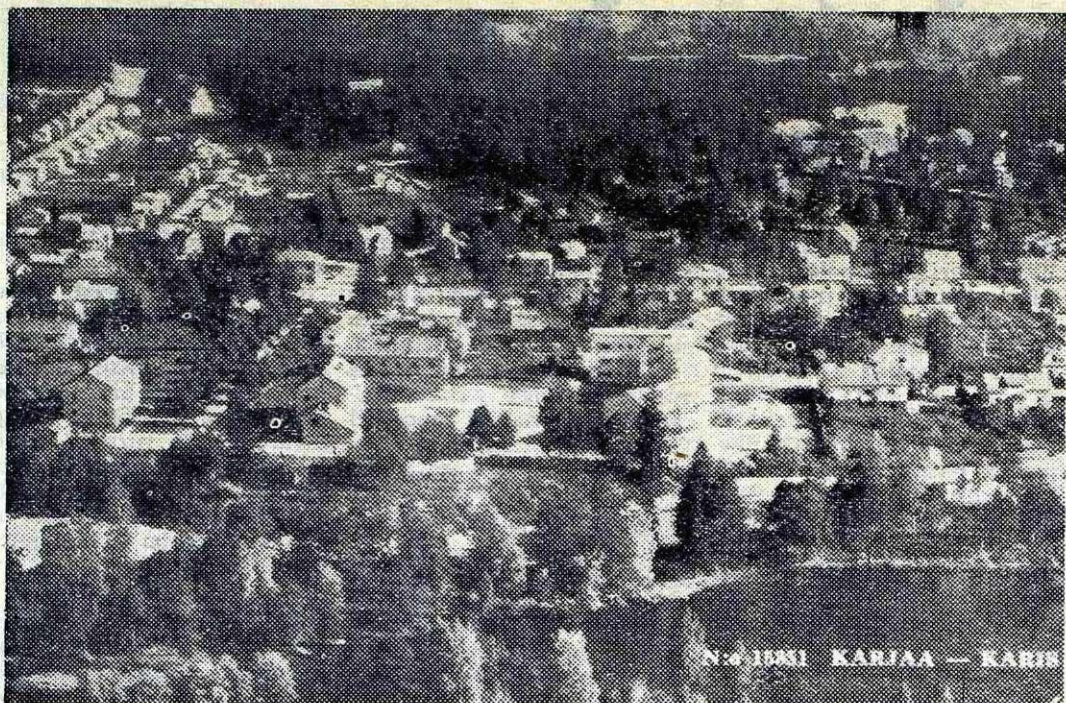
»Šestdeset dinarjev,« je dejala in ga pogledala. Grede mu je pomolila listek.

»Wieviel?« je vprašal oni.

»Šestdeset dinarjev,« je zvedel — spet po naše.

Potem je položil prednjo kovača in dodal kovanec za pet kovačev. Vzel je listek in se šel borit k točilni mizi za svoje vino.

Doslednost te vrste je na mestu, če imajo naši ljudje skupne posle s takšnimi maloobmejniki, ki so še vedno prepričani, da dobri stari

Tudi Karis je značilno finsko mesto, katerega stavbe so posejane okrog jezera in med drevjem

Slikarska razstava pri Jeleni

V mali dvorani pri Jeleni razstavlja akademski slikar DUSAN PETRIČ iz Ljubljane 21 svojih del v olju, in sicer 6 portretov, 3 akte, 6 krajin, 5 tihožitij in 1 kompozicijo velikega formata.

Izmed razstavljenih del je nedvomno najbolj zanimiva velika figuralna kompozicija v olju, ki predstavlja pretresljivo sliko iz časa NOB in je njeno vsebino sam avtor tudi pojasnil vsem prisotnim ob otvoritvi razstave. Kompozicija, ki je izdelana zelo realistično in ji ne manjka umetniške dognanosti, učinkuje na gledalca zelo močno in dokazuje, da jo je avtor ustvarjal pod močnim vtisom lastnih doživetij med partizani.

V ostalih delih se je avtor izkazal kot soliden portretist

in dober ustvarjalec tihožitij. Pri njegovih krajinah, od katerih so bile štiri z motivi iz Trente, smo opazili nekoliko svojstvene barvne prijeme, medtem ko so tehnično dobro izdelane.

Z razstavo likovnih del Dušana Petriča je DPD Svoboda »Tone Čufar« z Jesenic pričela vrsto tovrstnih prireditvev, ki bodo v bližnji prihodnosti v tej dvorani. Vsekar zelo hvalevredna pobuda, katere vrednost zmanjšuje, žal, samo neprimeren razstaveni prostor. Vendar vse kaže, da bomo kmalu tudi to kulturno vprašanje Jesenic spravili z dnevnega reda, saj po vsej verjetnosti gradnja novega razstavnega paviljona ni več daleč.

K.

so Finci izredno prijazni ljudje, ki vedno najdejo toplo besedo tudi za tujca.

Tovarna v Talintehdasu, ki spada pod koncern »Wartsila«, ima v tem kraju eno SM peč, veliko livarno, v kateri vlivajo v glavnem ladijske dele in vijake za ladje, težke tudi do 45 ton.

Poleg teh dveh obratov imajo še majhno valjarno in oddelek za izdelovanje verig raznih velikosti.

Kakor v Aminneforsu sem stanoval in bil na hrani v tovarniškem hotelu, ki ga ima na Finskem vsako večje podjetje za svoje delavce.

Delovni čas v finskih tovarnah je 7 ur dnevno, tako da mi je po delu in v nedeljah ostalo dovolj časa za spoznavanje te dežele, za občudova-

nje njenih gozdov in tisočeri jezer. Površina Finske je zelo slikovita, pokrivajo jo nepregledni gozdovi in tisočera jezera, saj jih je kar 60 tisoč. Dežela nima visokih gor in je na skrajnem severu pokrita z večnim snegom.

Letna temperatura znaša na Finskem povprečno 10° C, pozimi pa pade živo srebro tudi do -40° C. Dnevi so na južnem delu Finske v letnem času dolgi 20 ur, pozimi pa trajajo noči v teh krajih okrog 20 ur. Na severu Finske, kjer živi še okoli 2500 Laponcev, pa je dan dolg v letnem času kar tri mesece, v zimskem času za zopet noč tri mesece.

Finska je zelo redko naseljena, njena površina je 337 km² in pride na kvadr. kilo-

meter le 14,5 prebivalcev. Skoro 40% Fincev živi v večjih mestih kot so Helsinki, Turku, Tampere, Lahti in Oulu. Ostalih 60% pa živi bolj na jugu, kjer so življenjski pogoji mnogo boljši kot na severu.

Značilno za večja finska mesta je, da so pri morju ali pri večjem jezeru. Stari deli mest so strnjeni, novejša zgradbe pa postavljajo kar med dreve v gozdu. Hiše, so na deželi večinoma lesene, le glavna mesta so zidana.

V prostem času se Finci večinoma zabavajo z lovom in ribolovom. Posebna značilnost Fincev je tako imenovana »sauna«. Ob jezerih in morju imajo zgrajene lesene hišice. V njih je kamnito ognjišče, ki ga močno segrejejo in

nato polijajo z vodo. S paro, ki nastaja na tem segretem kamenju, se ljudje pregrejejo in nato skačejo v mrzlo vodo. Ta »sauna« je na Finskem stara že več stoletij. Večina Fincev se enkrat tedensko na tak način okoplje.

Tudi hrana je v marsičem različna od naše. Ne poznajo nobene juhe in ne jedo zelenjave. Jedo pa zelo veliko krompirja in mesa. Hrana je večinoma sladka.

Veliko Fincev se ukvarja s športom in dosegajo na tekmovanjih zelo lepe uspehe. Njihovo glavno športno središče je mesto Lahti.

Med trimesečnim bivanjem na Finskem sem spoznal denar, se seznanil z običaji in navadami. V njihovih tovarnah pa sem izpopolnil svoje strokovno znanje, kar je bil končni namen moje prakse.

Hitro so minili trije meseci in prišel je 21. november, dan mojega odhoda s Finske. Z ladjo sem se pripeljal od Helsinkov do Stockholma, drugi dan pa sem nadaljeval pot proti domovini z vlakom. Peljal sem se skozi Dansko, Nemčijo, Avstrijo in v nedeljo 25. novembra prišel na Jesenice.

Janko Čop

časi vseprevladujoče nemščine še niso čisto umrli.

Zgodilo se je pa tudi, da je na podoben način skušal naš človek dajati veljavo svojemu jeziku. Najprej je hodil sem in tja po Celovcu in kupil sladoled, pivo, bonbone pa še to in ono, ne da bi spregovoril nemško besedo. Na nekaj krajih so mu celo slovensko odgovorili. Iz Celovca je šel proti jugu. Ustavil se je v vasi z lepim slovenskim imenom ob Dravi. Zakoračil je v tisto gostilno, ki je imela na tabli izpisan trden slovenski priimek — seveda je bil primerno popačen.

Tu je doživel vljudnost, zelo dobro postrežbo in izoblikovan gostinski takt, čeprav si je izmišljal svoje želje, govoril samo po naše in je lahko kmalu sprevidel, da je zagazil med hude nemčurje.

Prosil je vode. Naj mu napolnijo čutaro, je želel. Vljudo so ga vprašali po nemško, ali naj bo voda mrzla ali topla. Seveda je želel mrzle. Pa so rekli, da voda iz njihovega vodovoda ni preveč mrzla. Lahko mu jo postavijo za nekaj časa v hladilnik, ali vržejo vanjo nekaj koščkov ledu. »Naš« se je odločil za led, oni so ga vrgli v vodo. In tako je teklo. Govoril je slovensko. Vse so ga razumeli. Odgovarjali so mu nemško. Seveda je moral tudi on vse razumeti. Tako so vsaj vedeli, kaj kdo hoče poleg piva, peciva in hladne vode.

Na koncu je naš stari znanec doživel zanimiv razgovor. V nekem lokalni se je menil z ljudmi, ki so trdili, da so »Windischerji.« Seveda govori pravi Windischer nemško, čeprav se to morda ne sklada povsem z njegovo teorijo o lastnem rodu. Meier Kaibtscha so poznali samo po imenu in nič več. Dozdevalo se jim je, da je nekaj v zvezi s plebiscitom in da je čistokrvni oče teorije o »Windischerstvu.«

In potem so se menili. Med pogovorom je bil kateri izmed intervalov kar precej oster.

»Ali žive na Koroškem Slovenci?« je spraševal naš. Grede je naročil liter vina.

»Kje pa,« so se porogali. »To so vendar Windischerji.«

»In kaj so pravzaprav Windischerji? Čigavi potomci so, kateremu narodu pripadajo?«

Oni so se spogledovali. Naš jim je natakalo iz litra, ki je medtem priromal na mizo.

»Windischerji so potujčeni Nemci,« je rekel eden. »Ni res,« je ugovarjal drugi. »Poseben narod so, ki se je razvil na obmejnem ozemlju.« Tretji pa je potolkel oba: »Potujčeni Slovenci so.«

»Trije ste in tri razlage svojega porekla ste mi našli. Dobro, da vas ni deset. Saj bi me čisto zmešali. Zdaj me še niste in vam lahko poudarim, da nobeden ne ve za svoje pravo narodnostno poreklo.

Dvema je očitek zalegel. Hitro sta pokazala voljo, da bi jima bil ljubši drugačen razgovor. Tretji je bil vztrajen.

»Naše ljudstvo je bilo neprestano izpostavljeno pritisku in ni čudno, če se šele zdaj izvija iz neukosti.«

»Takšnele parole so mi pa peklenško znane,« se je posmejal naš znanec. »Morda bi vseeno povedal, če živi poleg Nemcev in Windischerjev gori tudi kak Slovenec.«

»V naši vasi ne,« je bil odgovor. Druga dva sta se pa posmejala.

»Zakaj imate pa potem tisti sedmi člen v državni pogodbi, ki vas zavezuje, da morate zagotoviti pravice narodnostni manjšini, če pa manjšine ni? Od hudiča so bili takrat zavezniki, da so vam naložili nekaj, kar se ne da izpolniti.«

Zdaj sta se dva prejšnja Windischerja že glasno smejala.

Ker je pogovor zastal, je naš nazdravil, in kmalu potem nadaljeval:

»Ni se prijetno meniti o tehle stvarih. A moral sem vas vprašati zaradi nečesa, kar sem doživel v Dalmaciji. Tam je bil tudi angleški zdravnik. Sedem in osemindesetsetega je bil vojaški zdravnik pri angleških vojaki na Koroškem. Nemško je znal približno toliko kot jaz, pa sva se menila. Nikakor mu nisem mogel dopovedati, da žive na Koroškem tudi pripadniki enega izmed jugoslovanskih narodov. Še manj je razumel, da so kraji on-

stran Drave zibelka slovenske državljanosti. Zdaj vidim, kakšni ljudje so ga informirali o tem, kdo živi na Koroškem. Kar naprej mi je govoril o Windischerjih. Menim, da imam zdaj ljudje iz obeh strani meje najlepšo priložnost, da se začnemo razumeti kot dobri sosede. Če naj se to res zgodi, se moramo dobro poznati, spoštovati drug drugega ter zavreči sredstva in metode, ki so jih nekoč uporabljali za razpihovanje sovraštva.«

To zadnje so oni trije razumeli kot del političnega govora. Zato je naš, ki mu ni ušla nobena njihova misel, povedal še drugi del:

»Pri nas vsak otrok ve, da na Koroškem ni Windischerjev. Onkraj so Nemci in Slovenci. Res je slednjih že bore malo. Za razumevanje pa je treba priznati, da ni mogoče ustvarjati prijateljstva na utvarah, ampak lahko zraste le med živimi ljudmi. V Jugoslaviji imamo zelo veliko narodnih manjšin in dobro vemo, da bodo njihovi pripadniki toliko vnetejši jugoslovanski državljanji, kolikor več pravic bodo imeli. Ali bi ne poskušali tudi gori...«

Beseda je zamrla. Na vratih se je pojavil šofer in razglasil, da stroj teče. Hitro so izpili vino, si podali roke in se razšli. Vse se zelo dobro razumeli. Tako gre dan za dnem. Po vsakem srečanju, po vsakem pogovoru se bolj razumemo. In to je tisto, kar potrebujemo.

Razmišljanja ob tezah za nov pokojninski sistem

Te dni so bile dane v razpravo teze za nov pokojninski sistem. Pretekli teden so štirje odbori Zvezne skupščine razpravljali tudi socialno-zdravstveni zbor zvezne skupščine. Ob razmišljanju o tezah za novi pokojninski sistem se nam vsiljujejo naslednja vprašanja:

Ob razmišljanju o tezah za novi pokojninski sistem se nam vsiljujejo naslednja vprašanja:

- kaj ne odgovarja v sedanjem sistemu,
- kaj nam narekujejo spremembe v sistemu,
- ali predvidene spremembe odpravljajo dosedanje pomanjkljivosti.

Glavne pomanjkljivosti sedanjega pokojninskega sistema se kažejo v:

- regresivni lestvici, to je pokojnine niso v celoti odvisne od osebnega dohodka oziroma od vlaganj v pokojninski sklad. Odstotek od osebnega dohodka je bil različen za posamezne kategorije. Pokojnina je bila odvisna od kategorije delovnega mesta. Torej v pokojninskem sistemu nismo uveljavili sistema delitve po delu oziroma po doprinosu v sklad;
- zaostajanje pokojnin za porastom življenjskih stroškov. Realna vrednost pokojnin je leto za leto padala;
- nesorazmerja med starimi in novimi pokojninami. Upokojenci z enako delovno dobo in enako kvalifikacijo so imeli zelo različne pokojnine. Te razlike so izhajale iz različnih obdobj upokojitve.

Kako teze za novi pokojninski sistem urejajo to vprašanje:

1. V sistem pokojninskega zavarovanja se uvaja načelo medsebojne odvisnosti pravic in obveznosti do skladov pokojninskega zavarovanja. Pravica do pokojnine in višine pokojnine je praviloma odvisna od trajanja in višine vlaganj prispevkov v sklad. Odpravlja se regresivna lestvica in uvaja se linearni odnos pokojnin in osebnih dohodkov. Pokojnina naj bi znašala 85% od osebnega dohodka.

Iz pokojninskega sistema se odpravlja kategorije delovnega mesta. Torej pokojnina bo odvisna od osebnega dohodka in od dobe vlaganj v sklad.

2. V pokojninski sistem se uvaja obvezna valorizacija in sicer naj bi se valorizirali prispevki zavarovanca v odvisnosti od gibanja osebnih dohodkov. Zakon naj bi odredil obvezno valorizacijo, čim bi se osebni dohodki dvignili nad določeni odstotek. Kaj to pomeni? Aktivni zavarovanec doseže v poslovnem letu neki mesečni povprečni osebni dohodek. V odvisnosti od dosežene višine povprečnega mesečnega osebnega dohodka je razporejen v odgovarjajoči zavarovalni razred. Vzemimo, da v obdobju naslednjih dveh let

porastejo osebni dohodki za določeni odstotek, ki je višji od nivoja, nad katerim je valorizacija obvezna. V tem primeru bi zavarovanec osebni dohodek izpred dveh let valoriziral, smatralo bi se kot da je pred dvema letoma prispeval v sklad po valoriziranem dohodku, to pomeni, da bi vrednost zavarovalnega razreda rasla s porastom osebnega dohodka.

Teze predvidevajo tudi obvezno valorizacijo pokojnin in sicer v odvisnosti od porasta življenjskih stroškov na področju Jugoslavije. O valorizaciji naj bi sklepala Zvezna skupščina socialnega zavarovanja. V čem je razlika med valorizacijo na osnovi gibanja osebnih dohodkov in gibanja življenjskih stroškov?

Valorizacija na osnovi gibanja osebnih dohodkov bo zajela porast osebnih dohodkov zaradi večjih življenjskih stroškov in zaradi porasta produktivnosti. Torej aktivnemu zavarovancu bo ob odhodu v pokoj upoštevan tudi dvig življenjskega standarda kot posledice porasta družbene produktivnosti dela. Dočim predvidevajo teze kot sem že navedel, valorizacijo pokojnin samo na osnovi dviga življenjskih stroškov, torej upokojenci ne bi bili deležni porasta družbene produktivnosti dela, h kateri so prispevali tudi svoj delež, ko so bili še aktivni zavarovanci, ker so vlagali del ustvarjenega narodnega dohodka v razvoj gospodarstva, zato da bi jutri naša družba razpolagala z večjim materialnim bogastvom torej da bi ustvarili pogoje za boljše življenje, saj je to eden od osnovnih ciljev socialistične družbe.

Razprava o tezah v odbori Zvezne skupščine je to vprašanje načela in postavila zahtevo, da če ni mogoče predvideti obvezno valorizacijo pokojnin na osnovi porasta osebnih dohodkov, potem je nujno, da poleg obvezne valorizacije na osnovi gibanja življenjskih stroškov zakon dopusti možnost, da pristojni organi od časa do časa valorizirajo pokojnine tudi za porast življenjskega standarda kot posledice porasta družbene produktivnosti. Poleg tega je razprava načela vprašanje, da bi morali prepustiti valorizacijo v odločanje republiški skupščini socialnega zavarovanja ter da bi valorizacijo izvedli v odvisnosti od gibanja življenjskih stroškov po republikah.

3. Teze predvidevajo, da bi v sistem uvedli pokojninske

osnove. Vsak zavarovanec bi bil razporejen v pokojninsko osnovo na podlagi mesečnega povprečnega osebnega dohodka preteklega leta. Pri določanju pokojnine ob odhodu v pokoj bi vzeli povpreček osnov zadnjih 5 let oziroma na zahtevo zavarovanca povpreček osnov zadnjih 10 let. Pri odrejanju višine pokojnine bi vzeli vrednost osnove ob odhodu v pokoj. Na primer, če se je osnova 25. razreda povečala v zadnjih petih letih zaradi valorizacije od 28.723 na 40.000, bi za osnovo vzeli 40.000 dinarjev.

4. Teze predvidevajo več možnosti za doseg pravic do pokojnine.

a) Moški s 60 in ženske s 55 leti starosti, če imajo najmanj 20 let pokojninskega staža. V tem primeru znaša pokojnina 50% pokojninske osnove. Vsako nadaljnje leto dela povečuje pokojninsko osnovo za 2,5% pri moških in 3,33% pri ženskah.

b) Moški s 65 in ženske s 60 leti starosti, če ima najmanj 15 let pokojninskega staža. Pokojnina znaša 40% pokojninske osnove. Vsako leto dela jo povečuje za 2%.

c) Moški s 40 in ženske s 35 let pokojninskega staža — ne glede na starost, pokojnina je enaka 100% osnove.

Pripomniti moram, da 40 let (oziroma 35 let ženske) pokojninskega staža ni obveznost, temveč pravica zavarovanca, da dela 40 let in s tem doseže najvišjo možno pokojnino, ki znaša 85% od osebnega dohodka. Lahko preneha delati tudi prej. Na primer moški, če je star 55 let in ima najmanj 35 let delovne dobe, žene pa pri 50 letih starosti in s 30 leti delovne dobe, vendar bo njihova pokojnina nižja in to odvisno od starosti in od let pokojninskega staža. Ko zavarovanec doseže 40 let (žen-

ska 35 let pokojninskega staža, preneha delovno razmerje po sili zakona; s tako osebo ne bi bilo mogoče sklepati delovnega razmerja.

5. V novem sistemu naj bi ostala možnost za benificiran staž, ki naj bi omogočil tistim zavarovancem,

ki delajo na delovnih mestih, kjer so delovni pogoji zdravju škodljivi, da dosežejo pogoje za upokojitev že pri krajši delovni dobi in nižji starosti. V takih primerih bi morale gospodarske organizacije plačevati dodatni prispevek v pokojninski sklad.

6. Teze uvajajo v sistem novost in sicer razširjeno pokojninsko zavarovanje. Zavarovanec bo imel možnost: povečanje nivoja pravic nad tistim, ki mu pripada po obveznem zavarovanju; zavarovanje pravic na istem nivoju, kadar nihajo osebni dohodki; dokup staža itd.

7. V prehodnem obdobju, ko bi začel veljati novi sistem, bi lahko zavarovanci imeli pravico, da v roku 6 mesecev od veljave novega zakona zahtevajo upokojitev po starem sistemu.

8. Sedanje pokojnine bi prevedli. Pri tem bi vsako pokojnino valorizirali na ustrezen način in uvrstili v enega izmed 40 zavarovalnih razredov. Tako bi dobili novo osnovo, od katere izračunamo znesek pokojnine z ozirom na priznani pokojninski staž, tako da računamo za 40-letni pokojninski staž 100% pokojnine. Dosedanja polna pokojnina za 35 let pokojninskega staža bi znašala 87,5% od nove osnove. Pri prevedbi pokojnin bi opravili predhodno valorizacijo:

a) Za pokojnine od začetka leta 1958 na osnovi osebnega dohodka na ta način, da bi ugotovili osebni dohodek za zadnjih 5 let, vendar najdlje do leta 1956 nazaj. Tako ugotovljeni osebni do-

hodek bi valorizirali po posebnih faktorjih.

b) Pokojnine pred letom 1958 bi prevedli na osnovi valoriziranega izvedenega osebnega dohodka. Kot izvedeni osebni dohodek bi vzeli srednji osebni dohodek tistega zavarovalnega razreda, v katerega je zavarovanec sedaj uvrščen. Ta izvedeni osebni dohodek bi valorizirali na vrednost osebnega dohodka leta 1964.

Teze predvidevajo, da bi, v kolikor bi bila pri posameznem zavarovancu prevedena pokojnina nižja od sedanje, zavarovanec obdržal staro pokojnino.

Menim, da je predvideni način prevedbe zamotan, zahteval bo ogromno administrativnega dela in časa.

V tem prispevku sem skušal prikazati v grobih obrisih določila tez za novi pokojninski sistem. Pričakujem, da bodo aktivni zavarovanci in upokojenci aktivno sodelovali v razpravah o tezah in s tem pripomogli, da bo nov zakon o pokojninskem zavarovanju v čim večji meri v skladu z našimi materialnimi možnostmi in potrebe zavarovancev.

Dante Jasnič

ZAHVALA

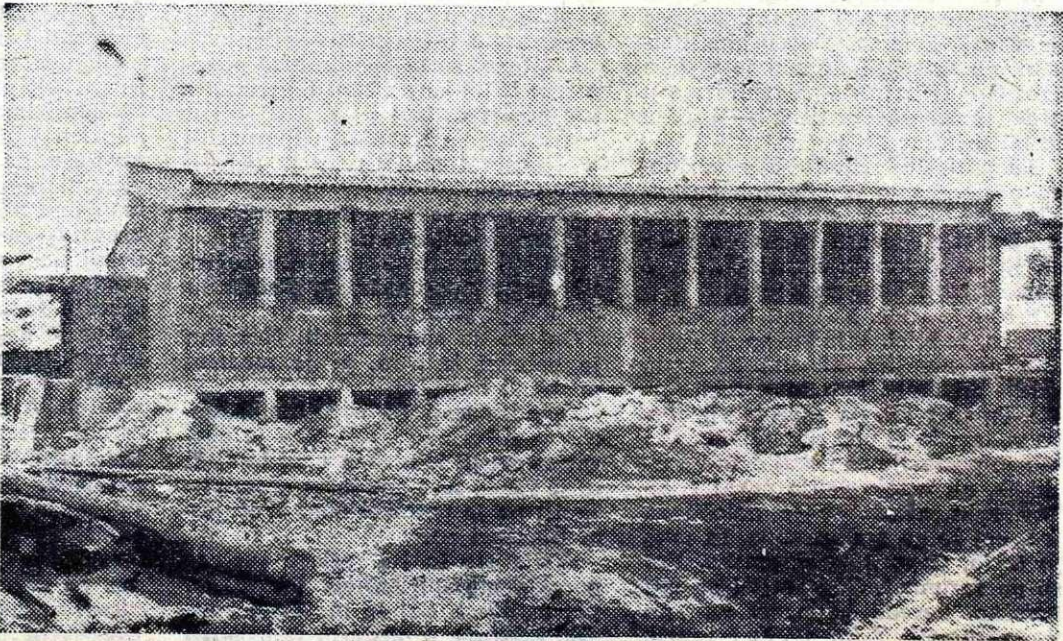
Sindikalnemu odboru in članom kolektiva se iskreno zahvaljujem za prejeto denarno pomoč v času moje bolezni.

Valentin Skumavc
kurjač na prometu

ZAHVALA

Za dragoceno darilo, ki sem ga dobil ob upokojitvi se vsem sodelavcem s plinskih generatorjev na Jesenicah res iskreno zahvaljujem. Obenem jim želim v prihodnje še veliko uspehov in delovnih zmag.

Martin Valentar

Novo skladišče za maziva na haldi

Jeseničani na 9. olimpijskih igrah

V zadnji številki »Železarja« smo objavili razgovor s šestimi Jeseničani — olimpijci, danes pa odgovarjajo še štirje od 12 Jeseničanov, ki so se udeležili letošnjih IX. zimskih olimpijskih iger v Innsbrucku. Najprej še preostala dva hokejista:

IVO JAN: »Zelo sem srečen, da sem lahko sodeloval na olimpiadi. Ker sem bil zaradi prestopa iz kluba v klub kaznovan, svojega znanja nisem mogel pokazati pred jugoslovansko publiko. Zato sem še bolj vestno treniral in se pripravil na olimpiado. Škoda, da za Jugoslavijo ni nastopilo v celoti moštvo Jesenic z nekaj okrepitevami iz drugih klubov. Vsekakor so bolj zaslužili starejši igralci, da bi potovali z nami kot mlajši iz Zagreba, ki so bili le turisti. Jugoslovani smo dosegli vse, kar smo mogli s tako sestavljeno reprezentanco. Oprema, ki smo jo imeli s seboj, je bila zares borna. V prihodnje naj bi imeli vsaj enotne hlače.«

VIKTOR RAVNIK: »S tekmi sem zadovoljen, toda preveliko breme je nosilo 10 igralcev od 17, kolikor nas je potovalo v Innsbruck. V zelo dobrih odnosih smo bili s Kanadčani in Japonci, saj so prijazni fantje, le škoda, da nas je jezik pri tem močno oviral. Najbolj sem bil vesel zmage nad Japonci, smolo pa smo imeli z Avstrijci. Tekmovanje je bilo zelo naporno, saj smo zadnji tekmi igrali samo s tremi branilci. Zame je bila najbolj veličastna otvoritev olimpijskih iger, na katerih sem prvič sodeloval. Ker služim vojaški rok v Beogradu, me snubijo, da bi ostal tam, vendar se bom prav gotovo vrnil na Jesenice in še naprej igral hokej.«

Tako torej hokejisti. Na olimpijskih igrah pa so so-

delovali tudi drugi. Med najbolj uspešnimi je bil vsekakor zastopnik naše države v alpskem smučanju **PETER LAKOTA**, ki pravi:

»Že takoj na začetku sem bil slabe volje, saj sem »odhajal« v Innsbruck kar tri dni. Zaradi tega smo bili prikrajšani za prepotrben trening. Najprej je bil na vrsti smuk, kjer smo imeli Jugoslovani največ možnosti za dobro uvrstitev. Na startu nisem imel treme, pred očmi sem imel le to, kaj če ne uspe, potem se bodo ponovili očitki iz Zakopanov. Olimpiada je huda psihična obremenitev za tekmovalca. Z uvrstitvijo nisem zadovoljen, lahko bi bil še boljši, če ne bi prepozno odšli iz domovine. Sportno opremo smo tokrat le imeli dobro, le paradna obleka ni bila v redu. Zlobneži so nas imenovali kar železničarje. Za zabavo je bilo v olimpijski vasi dobro preskrbljeno. Čas sem si najraje krajšal z namiznim nogometom, saj sva s Fricem bila med Jugoslo-

vani najboljša. Jeseni grem k vojakom, kako bom potem treniral in tekmoval, pa še ne vem.«

Med jugoslovanskimi reprezentanti — skakalci je bil tudi **Ludvik ZAJC**:

»Ko smo šli na pot, smo mislili, da smo dobro pripravljeni. V resnici pa nismo bili. Najprej smo trenirali v Seefeldu, kjer pa skakalnica ni najboljše. Vsak skok čez 73 metrov pomeni skoraj sigurno padec in zlomljeno smučko. Zlomil sem dvojne smuči. Z uvrstitvijo nisem zadovoljen, imel pa sem veliko tremo. Ko smo se preselili v Innsbruck, smo ostali brez smuči, kar je krivda funkcionarjev. Za vse smo se morali brigati kar tekmovalci sami. Pokazalo se je, da imamo vsi občutno premalo treninga na velikih skakalnicah. V prihodnje bodo morale biti priprave boljše, ker bo šele potem tudi kritika umestna. Čas smo si krajšali na razne načine. Sam sem najraje zahajal na zabavne prireditve, na katerih so peli znani pevci kakor Peter Kraus, Eddie Fischer in drugi.«

Prihodnjič pa še odgovor Janka Kobentarja in Frica Detička.

FIS I. A v Kranjski gori

V Kranjski gori se marljivo pripravljajo za veliko mednarodno tekmovanje v slalomu in veleslalomu, ki bo 29. februarja in 1. marca. Preko 40 delavcev je pripravljalo več kot 14 dni progo. Sneg so morali nositi iz gozda. Pri pripravi so poma-

gali tudi jeseniški športniki. Sestavljen je tudi že program. V soboto bo tekmovanje v veleslalomu, v nedeljo pa slalom s pričetkom ob 10. uri dopoldne. Isti dan ob 15.30 bo v hotelu Prisank svečana razdelitev nagrad in objava rezultatov. Organizatorji so že dobili prijave Američanov, Francozov, Avstrijcev, Švicarjev, Madžarov, Italijanov, Angležev, Zahodnih Nemcev, Poljakov in Čehov. Na teh tekmah bodo nastopili smučarski asi: Schranz, Killy, Mauduit, Huegga, Kidd, Werner, Favre, Grünenfelder, Mathys in Kölin. Italijani bodo poslali mlajše tekmovalce, ker imajo prav v tem času državno prvenstvo. Jugoslovani pa bo nastopilo 12: Lakota, Detiček, A. Klinar, M. Klinar, Cop, Soklič, Pustoslemšek, Dogša in Vogrinc. Ostali trije bodo določeni tik pred pričetkom tekmovanja. PTT bo preskrbel tudi za poseben žig in znamke, ki jih bodo prodajali na posebnih kuvertah. Organizatorji so tudi v dogovoru z RTV Ljubljano, da bi v nedeljo neposredno prenašali tekmovanje v slalomu. Organizatorji upajo, da jim bo tekmovanje popolnoma uspelo, kljub muhasti zimi.

Ivo Jan

Viktor Ravnik

RAZPIS ZA IV. OBČINSKO MLADINSKO FOTO RAZSTAVO

1. Razstava bo v okviru »TEDNA MLADOSTI 1964.« Otvoritev 23. maja 1964 ob 18. uri v telovadnici gimnazije Jesenice in bo trajala do 30. maja 1964.
2. Pravico sodelovanja na razstavi imajo:
 - a) posamezni pionirji fotoamaterji (do 14 let starosti) ali kolektiv pionirjev,
 - b) posamezni mladinci fotoamaterji (od 14 do 25 let starosti)
 Vsi morajo biti člani fotokrožka ali klubov.
3. Vsak pionir oziroma mladinec lahko prispeva šest fotografij; šolski krožek, ki razstavlja kot kolektiv, pa 10 črno-belih fotografij velikosti 24 x 30 cm.
4. Na hrbtne strani fotografije naj bo: ime in priimek avtorja, starost, naslov fotografije in naziv foto krožka oziroma kluba. Fotografijam naj bo priložen tudi seznam poslanih slik.
5. Fotografije bo ocenjevala žirija tako, da bo za skupno oceno posameznika in kolektiva upoštevala štiri najboljše fotografije.
6. Žirijo sestavljajo:
 - prof. Jože Šifrer — predsednik žirije
 - Dolfe Urbanc — kemotehnik, član LT Jesenice
 - Andrej Malenšek — met. teh., član foto krožka Javornik
 - Franci Kolman — fotograf, član foto krožka »A. Prešern« Jesenice
 - Sašo Čeh — študent grafike Ljubljana
 Slikovno kritiko na razstavi bo podal Franci Kolman na dan otvoritve.
7. Nagrade za posameznike:
 1. nagrada 5.000 din
 2. nagrada 4.000 din
 3. nagrada 3.000 din
 4. nagrada 1.000 din
 5. nagrada 1.000 din
 6. nagrada 1.000 din
8. Nagrade za kolektive:
 1. nagrada 3.000 din
 2. nagrada 2.000 dn
 3. nagrada 1.000 din
 Vsi nagrajenci dobe tudi diplome.
9. Fotografije pošljite do 30. aprila 1964 na naslov: SLAVKO TARMAN, OTK ŽELEZARNA JESENICE.
10. Poznejše dostave slik ne bomo upoštevali pri ocenjevanju.
10. Rok vrnitve 15. junij 1964.

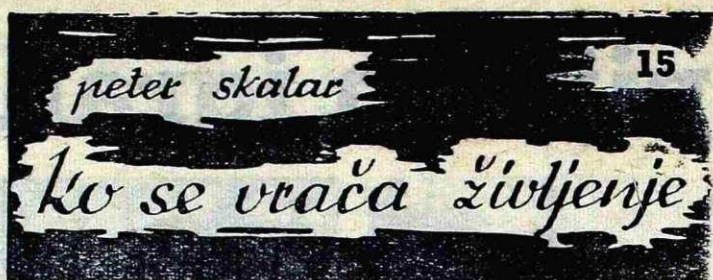
Foto krožek gimnazije Jesenice

Peter Lakota

Ludvik Zajc

15

Med njegovim razmišljanjem se je zunaj gostil mrak. Hčeri sta pogrnili mizo, prinesli žgance in žlice. Družina se je zbrala k večerji.

Podobar je pobrodil po zelju in ga nekajkrat zajel. Potem je odložil žlico. Tudi žena in otroci niso imeli teka. Zato jim je naročil večerna opravila:

»Jaka, poglej k živini. Malo pobodi, da vidiš, če se Cika že kaj pripravlja. Ne pozabi zakleniti hleva! Minca, ti mi zašij vrečo za konjsko krmo! Julka, pomij in mi pripravi malico za jutri! Lojz, tiste papirje, ki si jih prinesel in si se zaradi njih tako prestrašil žandarjev, da bi nas skoraj vse izdal, zloži v votli oplin in ga skrbno zamaši! Angela, ti mi pa zašij rokavice! Hitro opravite in pridite v hišo, da zmolimo rožni venec! Nocoj gremo zgodaj spat.«

Čez dobro uro so bili vsi v hiši. Oče je vzel iz omare rožni venec in poprijel za debele lesene jagode. Namesto molitve jih je doigo v večer učil, kako neveden je treba biti, če si nočeš škodovati. Grede jim je podrobno opisal popoldanske dogodke.

Zaključil je tako, kakor vselej:

»Kdor izgovori eno samo nepremišljeno besedo, se lahko pokoplje, uniči naše in škoduje domači deželi. Podobarji moramo biti v teh časih trdni, čeprav pride nad nas najhujše. Amen.«

Odložil je rožni venec.

Ko so se premetavali po posteljah in čakali spanec, je vsem donel v zavesti odmev očetove molitve:

»Podobarji moramo biti trdni!« Zdelo se je, da so začeli doumevati pomembnost stokrat ponovljenega izreka in da je tisto popoldne začel dobivati svoj pravi smisel.

XIX.

Ta dan je našel Poljanec partizansko taborišče. Na svoj rovt je šel po seno. Vprežen v samotežnice in zasopjen se je znašel pred stražarjem.

Njegovi čuti so bili izostreni. Tako, kakor pri vseh kmetih, ki žive v samoti. Že daleč spodaj je odkril skrbno zabrisane sledi. Ko je prečil pobočje, za katerim je bil rovt, mu je udaril v nosnice vonj po dimu. Vedel je, kaj pomeni njegovo odkritje. Ničesar se ni bolj želel, kakor to, da bi se ne srečal s partizani.

»Manj če veš, manj lahko poveš,« si je ponavljal.

V teh časih je mnogo pomenilo, če si kar moč malo vedel.

Poljanec je bil dolg in suh ko trlica. Njegove hlačnice so opletale, kakor bi bile čisto prazne. V obraz je bil bled in oči je imel globoko v votlinah. Vedno je nosil visok, v vrh oblikovan klobuk. Imel je precej zemlje in mu ni šlo nikoli trdo. Svojega sina je študiral. Ker ni hodil v cerkev, so ga kmetje dražili, da si bo izšolal »gospoda«, ki da bo molil za njegovo zveličanje. Poljanec jim ni nikoli odgovarjal.

Ko je stal iznenada pred partizanskim stražarjem, je pustil rtiče in nerodno opletal z rokami.

»Počakaj, Poljanec!« ga je ustavil partizan v debelem površniku z ovratnikom, privihanim do ušes. »Kaj te nosi po gošči?«

»Če bi me nosilo, bi bil ti zdaj že obkoljen,« je odvrnil kmet z globokim glasom, ki je bil votel, kakor bi prihajal iz brezna.

Partizan je opletal z ramenom in si popravljaj puško, ki mu je silila dol. Stopil je čisto k njemu, se polglasno zasmejal in dejal:

»Saj smo vedeli, da boš prišel. Bilo bi pa bolje, če bi pustil letošnjo zimc seno na rovtu. Mislim da veš, zakaj.«

Poljanec je segel po časopis in mehur. Odčesnil je kos papirja in ga pomolil partizanu. Iz črnega čikarskega tobaka, ki si ga je skrbno narezal z britvijo, sta zavila debeli cigareti in si ju prižgala. Partizan je rahlo zažvižgal in kmalu se je spustil po bregu do njiju drugi stražar. Tudi on si je zavil cigareto in vneto vlekel raskav dim.

Treba je bilo nekaj reči. Pa je bilo vsem trem enako nerodno. Ko je šla cigareta h koncu, je Poljanec razvezal molk.

»Prazen ne morem nazaj. To bi bilo sumljivo. Če naložim seno, ne bom vedel nič več, kakor vem zdaj. In če vem preveč, me menda zato ne bosta počila?«

»Res je, nič več ne boš vedel,« je preudaril stražar.

»A vseeno, saj veš...«

Poljanec je kanil svetovati, naj stopi stražar po Martina, pa se je že sam odločil za to.

Delo mladinskega foto krož'a na gimn'ziji

V maju bo IV. občinska mladinska foto razstava

Kot v oktobru 1963 na novo ustanovljenem foto krožku, nam je bila zaupana častna in odgovorna naloga izvesti IV. občinsko mladinsko foto razstavo na Jesenicah v maju 1964. Od uspešnosti izvedbe te razstave je odvisna tudi dejavnost foto krožka gimnazije, saj je v razmeroma kratkem času izdelal 4 fotoreportaže, ki že visijo v avli gimnazije (reportaža s športnega dne gimnazije 1964, z republiškega mladinskega prvenstva v veleslalomu 1964 v Trbovljah, z republiškega sankškega prvenstva 1964 v Bohinju in reportaža zimsko počitniško potepanje).

Z aktivnostjo, ki jo pokazal v kratkem času obstoja razmeroma mlad kolektiv foto krožka gimnazije, so dani vsi pogoji, da bo tudi uspešno izvedena IV. občinska mladinska razstava fotografij, saj se kolektiv dobro zaveda častne in obenem odgovorne naloge. Kolektiv razpolaga s fotografskim aparatom »START«.

V kolektivu foto krožka gimnazije vse probleme (namreč finančne narave), kjer je to mogoče, rešujemo sami. Tako smo za novo leto 1964 izdelali 50 čestitk za vodstvo gimnazije.

Razumljivo je, da s tem načinom dela (izdelava čestitk, izdelava foto reportaž) bistveno vplivamo na stroške saj s tem sami zaslužimo potrebna sredstva in brez potrebe ne obremenjujemo sklada foto komisije pri ObO LT Jesenice. Ko omenjamo organizacijsko obliko foto krožka gimnazije, moramo omeniti tudi vprašanje strokovnosti članov krožka. Člani krožka so razdeljeni po interesnih področjih in sicer: štirje člani odgovarjajo za športne reportaže (Homovec, Jasnič, Svetlin, Sikošek), ostalih pet članov pa za ostale reportaže (Gunde, Torkar, Vengar, Bohinc, Polak). Tudi dve dekleti (Trevnova in Rugljava) uspešno delujeta v okviru krožka.

Razumljivo je, da zahteva prava ekipa (gimnazija)

še svoje temnice — temveč gostujemo v temnici FK »Andrej Prešeren«, niti učilnice!) tak način dela mnogo truda in elastičnosti s strani vodstva foto krožka, saj poteka kljub temu praktične vaje in predavanja nemoteno naprej.

Rezultate predavanj smo v januarju letos prenesli na delo v temnici, kar potrjuje omenjeno število izdelanih foto reportaž.

Letos bomo naše delo in prizadevanja usmerili v čim boljše izvedbo občinske mladinske foto razstave ter nadaljevali z začetnimi foto reportažami. Edino v naprej obdelan ter temeljito pripravljen plan dela nam lahko

zagotovi uspeh pri izvedbi razstave.

Smatramo za potrebno poudariti, da so doseženi uspehi rezultat sodelovanja med občinskim odborom LT Jesenice, foto komisijo pri ObO LT Jesenice, vodstvom gimnazije Jesenice in foto klubom »A. Prešeren« Jesenice.

Popolnoma razumljivo je, da delovanje foto krožka gimnazije ne bi moglo biti tako uspešno brez sodelovanja zgoraj omenjenih organov kar nam daje tudi sigurno jamstvo za materialno in moralno pomoč pri izvedbi IV. občinske mladinske foto razstave 1964.

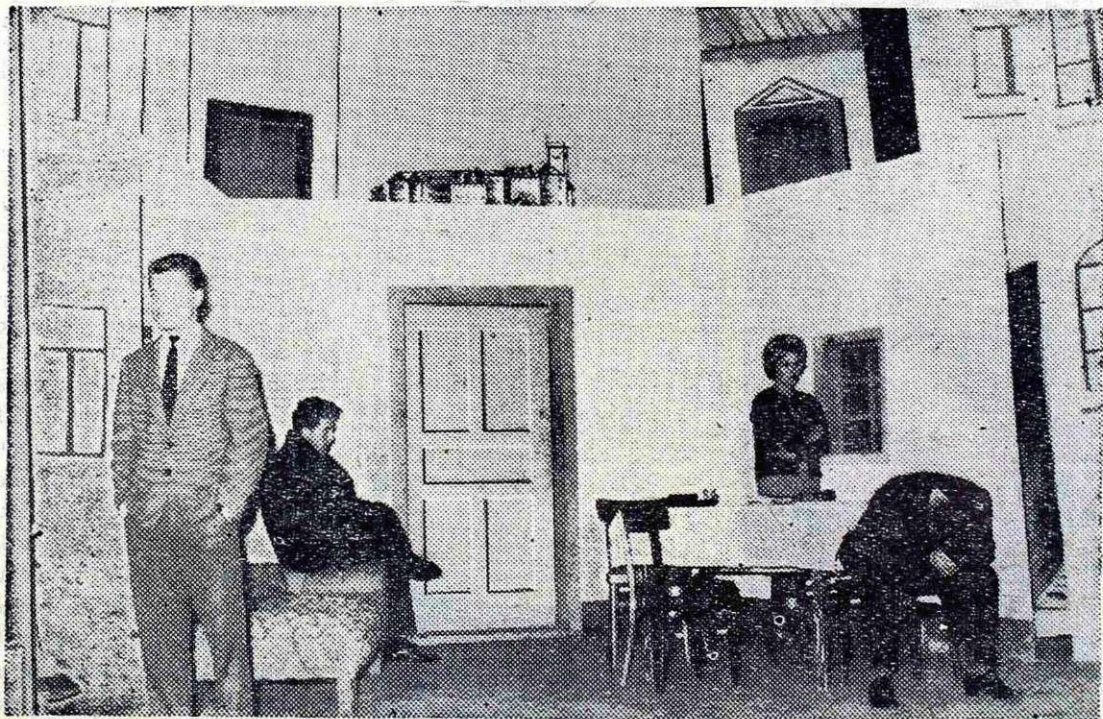
Menimo, da nam prav ta dejstva dokazujejo, da se je mladi kolektiv foto krožka gimnazije tako uporno lotil zaupane mu naloge, ker se dobro zaveda, da brez nenehnega praktičnega izpopolnjevanja in osvajanja novih tehnik ne bo uspeha. Prepričani smo, da se nam bodo vsi napor, vložen v to delo, v prihodnosti bogato povrnil. aN

Premiera na odru DPD Svobode Javornik

Po daljšem presledku se bo v nedeljo, 1. marca, spet predstavila igralska skupina dramskega odseka DPD Svobode Javornik svojim gledalcem. Tokrat so izbrali delo Borisa Grabnarja »Mimo načrta«. Avtor je omenjeno odsko delo postavil v pozno jesen leta 1941 v Ljubljano. Dramo zapletajo štirje študenti in ena študentka. Vrh drame pripravljajo prve štiri slike. Petrova petorka naj bi po načrtu likvidirala okupatorjevega agenta Wurma, toda akcija ni potekala po načrtu.

Dramo »Mimo načrta« je režiral Janez Vidic, vloge študentov pa igrajo: Petra — Hinko Lužnik, Ireno — Marija Resnikova, Jožeta — Stanko Lužnik, Braneta — Janez Bohinc, Janeza — Stefan Šimnic, Stefana — Janez Kejžar, Ivankino teto — Francka Majnikova.

V našem okolišju drame »Mimo načrta« še nismo videli, zato ne bo odveč, če ljubitelji gledališča izkoristijo priložnost in si ogledajo premiero ali eno od naslednjih uprizoritev v dvorani osnovne šole Javornik.

... S Stažerške je doma, a od kod, ni povedal, kdo je bil njegov oče, ki so ga Nemci obesili, ni povedal, kako se piše, ni povedal... (Zaključna scena iz B. Grabnarjeve drame »Mimo načrta« v izvedbi dramskega odseka DPD Svoboda Javornik-Koroška Bela)

Kaj bomo gledali v kinu?

ŠPORT IN KULTURA

Desetletnica kegljanja na ledu

Jeseniški kegljači na ledu so v nedeljo slavili 10-letnico obstoja. Leta 1954 je bil na pobudo nekaterih ljubiteljev tega športa ustanovljen samostojen klub, ki že 10 let uspešno deluje.

Začetki kegljanja na ledu na Jesenicah pa segajo že pred vojno, saj so vsako zimo na naravnem ledu jeseniški delavci metali »štoker« in se merili v spretnosti. Eden zelo aktivnih je bil narodni heroj Jože Gregorčič. Ko so Jesenice dobile umetno ledeno ploskev, so stari športniki zopet začeli razmišljati o tej panogi. Najnujnejše rekvizite so privlekli s podstrešij, vendar so bili zastareli in niso po obliki niti po teži ustrezali mednarodnim pravilom. Zato so si prvi tekmovalci kar sami izdelali ustrezajoče »štoker« in potrebne rekvizite. Po enem letu priprav in treningov so se dogovorili z Blejci, da organizirajo dvoboj med Bledom in Jesenicami. Po drugem letu obstoja pa se je Jugoslavija že tudi udeležila evropskega prvenstva v Davosu v

Švici, kjer so dosegli največji dosedanj uspeh — tretje mesto moštveno. Lep uspeh so dosegli na evropskem prvenstvu na Bledu, kjer je najboljša ekipa zasedla četrto mesto. Še več uspeha so imeli posamezniki, saj je bil Karel Koblar kar dvakrat evropski prvak ter enkrat drugi. France Božič pa je bil na enakem tekmovanju tretji, na enem od domačih tekmovanj pa je dosegel tako visoko število točk, kot jih do sedaj ni še nihče, tudi na evropskem prvenstvu ne.

Jeseniški kegljači so za 10-letnico priredili v nedeljo mednarodni turnir pod pokroviteljstvom predsednika Občinske skupščine tov. Lud-

vika Slamnika. Na tem turnirju so sodelovale ekipe iz Avstrije, Italije in Zahodne Nemčije. Zelo lično so opremili nekaj izložbenih oken, kjer so občanom pokazali trofeje, priborjene v desetih letih, obenem pa naj bi vzbudili več zanimanja za ta šport med mladino. Za prihodnje leto nameravajo dobiti avstrijskega trenerja, nekateri tekmovalci pa bodo opravili sodniške izpite. V letošnjem letu se niso udeležili evropskega prvenstva zaradi finančnih težav, prihodnje evropsko prvenstvo pa bo na Bledu. Na koncu naj še povemo, da so najzaslužnejšim članom podelili diplome in priznanja in sicer ustanoviteljem Francetu Božiču, Jožetu Klinarju, Evgenu Klemencu, Jožetu Janežiču, Karlu Koblarju in Albinu Kobentarju.

Polde Karlin

Intenzivne priprave za ustanovitev radijske postaje na Jesenicah

Na pobudo Elektrotehničnega društva Jesenice je bil pred dnevi organiziran ogled lokalnih radijskih postaj v Brežicah in Celju. Štiričlanska komisija si je ogledala na obeh radijskih postajah studio ter naprave za prenašanje radijskega programa. Še posebej so se zanimali za nekatera organizacijska vprašanja itd. Komisija, ki si je ogledala radijski postaji v Brežicah in Celju, bo pripravila ustrezno poročilo, ki ga bodo obravnavali na širšem posvetu, kjer bodo govorili tudi o pripravljalnih delih za ustanovitev radijske postaje na Jesenicah.

O predlogu za ustanovitev lokalne radijske postaje na Jesenicah so v torek, 25. februarja, razpravljali tudi na seji ideološke komisije pri Občinskem odboru SZDL Jesenice. Člani komisije, ki so si ogledali radijski postaji v Celju in Brežicah, menijo, da

so na Jesenicah dani vsi pogoji za ustanovitev take postaje, ki bi lahko hitreje in tudi zelo uspešno informirala jeseniško javnost in tudi v okolici o vsej tekoči problematiki na občini in izven nje. Ob vsestranskem razumevanju ter ob zagotovitvi materialnih in predvsem finančnih pogojev bi lokalna radijska postaja na Jesenicah lahko začela z rednim delom že 1. avgusta letos.

DPD-Svoboda »Tone Čufar« Jesenice

Program prihodnjega tedna: 29. 2. ob 20. uri: VEČER PLEŠOV IN PESMI JUGOSLOVANSKIH NARODOV — gostovanje v Kranjski gori; 29. 2. in 1. 3.: zadnja dneva razstave DUŠANA PETRICA, akademskega slikarja iz Ljubljane v mali dvorani Delavskega doma Jesenice;

3. 3. ob 17. uri: 400 LET OPERE — predavanje z diapozitivi in glasbenimi vložki za osnovno šolo »Tone Čufar« Jesenice. Predaval bo inž. Karba (velika dvorana Delavskega doma na Jesenicah);

3. 3. ob 19. uri: IVAN TAVČAR — ŽIVLJENJE IN DELO. Predavanje z barvnimi diapozitivi, predaval bo tov. Janez Svoboda (velika dvorana Delavskega doma na Jesenicah);

6. 3. ob 20. uri: VEČER PLEŠOV IN PESMI JUGOSLOVANSKIH NARODOV — gostovanje v Kranjski gori

Popravek

Kar sem se zadnje dni pred izidom »Železarja« št. 8, v katerem je bil prispevek »Vtisi iz Innsbrucka« bal, da bi bilo lahko res, se je na zadnje izkazalo, da je. Novi veliki most med Innsbruckom in Brennerjem, ki je bil decembra 1963 izročen prometu, je še vedno most Evrope, kakor je bil. (Če se boste kdaj peljali tam mimo z avtomobilom ali avtobusom, se lahko ustavite — prostora je dovolj — izplača si ga ogledati.) Ime Olym-piabrücke pa nosi drug most v samem Innsbrucku in je bil zgrajen za dostop do železniške postaje do centralne olimpijske dvorane z ledenim stadionom. S tem popravilam napako, ki sem jo napravil v prejšnji številki, ker sem mislil, da gre samo za en most in prosim, da mi bralci to oprostite.

Kocjančič

Pri opravljanju službene dolžnosti se je težko ponesrečil in za posledicami nesreče umrl naš sodelavec

PETER RAMUŠ

krmilar valjev na težki progi

Pokojnega sodelavca, ki je 31 let delal v našem podjetju, bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Svojem iskreno sožalje.

Centralni delavski svet, uprava podjetja, Tovarniški komite ZKS in Izvršni odbor sindikalne organizacije Železarne Jesenice

2. in 3. marca italijansko-francoski barvni film RIMSKE DEVICE, ob 18. in 20. uri.

5. in 6. marca jugoslovanski film MOSKI, ob 18. in 20. uri.

7. marca egiptovski film SLAVČKOVA PESEM, ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

29. februarja nemški film DOKAZITE ALIBI.

1. marca ameriški film NA DIVJI ZAHOD.

5. marca italij. franc. barvni film RIMSKE DEVICE.

7. marca sovjetski film DOVOLJENJE ZA IZHOD.

KINO ŽIROVNICA

29. februarja ameriški film NA DIVJI ZAHOD.

1. marca nemški film DOKAZITE ALIBI.

4. marca italij. franc. barvni film RIMSKE DEVICE.

7. marca — zaprto.

KINO KOROŠKA BELA

29. februarja jugoslovanski film MOSKI.

1. marca — zaprto.

2. marca sovjetski film DOVOLJENJE ZA IZHOD.

7. marca angleški film NENAPOVEDAN SESTANEK.

KINO KRANJSKA GORA

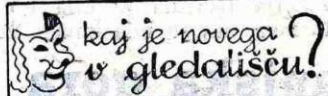
28. in 29. februarja angleški CS barvni film VESELI KLUB MLADIH.

1. marca jugoslovanski film MOSKI.

3. marca francoski CS barvni film GRBAVI VITEZ.

5. marca sovjetski film DOVOLJENJE ZA IZHOD.

6. in 7. marca italijansko-francoski barvni film RIMSKE DEVICE.

kaj je novega v gledališču?

PETEK, 28. februarja

Ob 17. in 19.30: F. G. Lorca DOM BERNARDE ALBE — gostovanje v Kranju.

SOBOTA, 29. februarja

Ob 16. uri: W. Bauer RDEČE IN MODRO V MAVRICI — zaključena predstava za ZIC.

NEDELJA, 1. marca

Ob 19.30: W. Bauer RDEČE IN MODRO V MAVRICI. Zveze z vlaki so ugodne.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 28. februarja od 12. ure do 6. marca do 12. ure.

ZAHODNI DEL JESENIC: dr. Mihael Sajevec, Jesenice, Tavčarjeva 5, telefon 04 — Rešilna postaja Jesenice.

VZHODNI DEL JESENIC: dr. Stanka Rosenstein, Jesenice, Cesta bratov Stražičar 34, telefon 245 — interni 733.

KINO »RAJIO«

29. februarja in 1. marca italijansko-francoski barvni film RIMSKE DEVICE, ob 17. in 19. uri, v nedeljo tudi ob 15. uri.

2. marca francoski CS barvni film GRBAVI VITEZ, ob 17. in 19. uri.

3. in 4. marca sovjetski film DOVOLJENJE ZA IZHOD, ob 17. in 19. uri.

5. in 6. marca angleški film NENAPOVEDANI SESTANEK, ob 17. in 19. uri.

7. marca ameriški barvni CS film RAZBITINE LADJE MARY DEARE, ob 17. in 19. uri.

KINO »PLAVŽ«

29. febr. in 1. marca sovjetski film DOVOLJENJE ZA IZHOD, ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti moje ljube žene

CECILIE BUZETTI

se najtopleje zahvaljujem vsem prijateljem in znancem, ki so mi kakorkoli priskočili na pomoč v teh dneh.

Prav posebno pa se moram zahvaliti zdravnikom in vsemu osebju splošne bolnišnice Jesenice, ki so jo zdravili ali ji kakorkoli lajšali njene bolečine do konca.

Zahvaljujem se tudi vsem darovalcem vencev in cvetja ter za številno spremstvo na njeni zadnji poti in tov. Zupanu za prav lep poslovljni govor ob njenem grobu.

Zalujoči mož
Elevterij Buzetti

ZAHVALA

Ob nenadni in tragični izgubi dobrega in nadvse ljubljenega sina, moža in očeta

ALBINA KLAVŽARJA

se najiskreneje zahvaljujem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so kakorkoli pomagali v teh bridkih dneh. Zahvaljujem se darovalcem vencev, šopkov in cvetja, ki ga je krasilo in izražalo Albinovo veliko priljubljenost.

Posebej se zahvaljujem AMD, ki je organiziralo prevoz vencev in dalo na razpolago tudi osebne avtomobile. Zahvala tudi predstavnikom martinarne za ganljive besede ob grobu in sindikatu martinarne, ki je omogočil prevoz številnim pogrebem. Prisrčno se zahvaljujem tudi kolektivu »Zarje« in sindikalni organizaciji za sočustvovanje ter denarno pomoč. Tisočera hvala tudi lastnikom osebnih avtomobilov za nesebično uslugo.

Zalujoči: žena Darinka s hčerko Mojco ter družine Klavžar in Kos.

Lepi obeti hortikulturenega društva

V okviru Turističnega društva Jesenice je deloval že leto dni hortikultureni odsek, ki se je trudil, da bi s svojim delovanjem pripomogel k lepšemu zunanemu izgledu Jesenic, vendar ni uspel, ker ni našel dovolj razumevanja. Ker postajajo Jesenice poleg industrijskega tudi vedno važnejši turistični kraj, čakajo člane hortikulturenega društva velike naloge. Nove stanovanjske stavbe so med razvalinami popačenih nasadov, podrtih plotov ali med kamenjem in je dohod od njih v mnogih primerih kaj žalosten. V večini primerov je temu vzrok pomanjkanje sredstev za komunalno dejavnost, pomanjkanje predpisov in pomanjkanje zavesti, da je hortikultura potreba za zdrav razvoj delovnih ljudi in njihovo splošno rekreacijo.

Da bi lahko zaživel in uspeval, se je hortikultureni odsek Turističnega društva odločil za osamosvojitve in ustanovitev hortikulturenega društva na Jesenicah. Udeležba na nedavnem ustanovnem občnem zboru je dokazala veliko potrebo po usta-

novitvi samostojnega hortikulturenega društva. Že ob ustanovitvi se je vanj včlanilo nad sto Jeseničanov, ki se zanimajo za dejavnost društva in želijo, da bi postale danes zaprašene Jesenice čimbolj živo in barvito industrijsko mesto.

Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli pravila društva, potrdili okvirni program dela in izvolili upravni odbor, ki ga že uspešno vodi Tone Krušnik. Razumljivo, da društvo nima sredstev za ureditev javnih nasadov in podobnega. Bo pa vzpodbudnik za pridobitev sredstev za zunanjo ureditev Jesenic, za kar vlagajo ostale občine težke milijone. Ker vloga javnega zelenja v okviru urbanizacije mesta in komunalne dejavnosti ni dovolj priznana, čaka društvo na tem področju veliko delo, ki pa se bo nedvomno bogato obrestovalo. Tujci na žalost ugotavljajo poleg lepote tudi neurejenost naših krajev. Na Jesenicah manjka barvitih nasadov in negovanih travnišč. Ker imajo Jesenice danes skoraj več dimnikov kot dreves, ki so nekoč mesto krasila, je

bila ustanovitev društva več kot nujna. Kot dvajseto hortikultureno društvo v Sloveniji se bo s svojim delovanjem in v okviru možnosti borilo in prispevalo, da Slovenija ne bo postala črna dežela, marveč ostala tudi v bodoče na zunaj lepa, s čimer jo je okrasila narava sama. Ker obsega delovni program društva poleg rednih predavanj (ki že potekajo) tudi tekmovanje v urejanju vrtov, nasadov in okolice ter poleg vzgajanja rož tudi vzgajanje ljubiteljev rož, pričakujemo, da bo našlo društvo bodočih posameznikov pravo razumevanje in da se bodo včlanile vanj tudi razne ustanove in delovne organizacije, predvsem tiste, ki imajo največji vpliv na vedno bolj črne, zadimljene in zaprašene Jesenice.

Poučna predavanja hortikulturenega društva Jesenice

Hortikultureno društvo bo v naslednjih mesecih organiziralo več poučnih in zanimivih predavanj. Objavljamo naslove posameznih predavanj, ki bodo v jedilnici gimnazije Jesenice vsakokrat ob 18.30. Predavanja bodo ponazorjena z barvnimi slikami.

V PETEK, dne 28. februarja: OKRASNO GRMIČEVJE, DREVJE IN VRTNICE — predaval bo tov. Krušnik.

V SREDO, dne 11. marca: TRAJNICE ALI PIRENE V OKRASNEM VRTU — predaval bo tov. Krušnik.

V SREDO, 25. marca: RODOVITNA ZEMLJA, OBDELAVA IN VREMENSKI VPLIVI — predaval bo tov. Korenc.

RODOVITNA PRST V LONČKU IN CVETLICNI GREDI — predaval bo tov. Krušnik.

V PETEK, 10. aprila: CVETJE IN ŽIVALI — predaval bo tov. Korenc.

V PETEK, 24. aprila: ENOLETNICE V OKRASNI VAZI — predaval bo tov. Krušnik.

V MAJU: DEMONSTRIRANJE SAJENJA ENOLETNIC (kraj in datum bomo določili kasneje).

V SREDO, 20. maja: ALPSKA FLORA — predaval bo tov. Korenc.

Kaj je z novim Prešernovim planinskim domom

20. februarja 1942 je bila na vrhu Stola velika borba z Nemci. Tovariši Živan, Slovenko, Ivanka, Tomaž, Čiro, Vasja, Romi, Kodrov Jože in Polde se niso borili samo s sovražniki, ki jih je bilo več kot 2.000, ampak tudi proti mrazu in globokemu snegu. V tej borbi je na pragu Prešernove koče padel tudi Jože Koder, kres na pogorišču Prešernove koče pa je svetil prvoborcem pri umiku skozi ognjene obroče v Žirgarko dolino.

Dve leti sta minili, odkar so dali prvoborci — udeleženci bitke na Stolu, pobudo, da na ruševinah Prešernove koče zgradimo nov planinski dom. Pobudo naših prvorcev so toplo pozdravili številni ljubitelji ter obiskovalci cvetočih Karavank.

Gorenjska planinska društva so takoj začela široko in razgibano nabiralno akcijo. Pripravljalni odbor je izdal posebne bone, šolska mladina pa je že v prvem letu zbrala poldrugi milijon dinarjev. Tudi v naši železarni je v teku akcija, ki jo organizira sindikalna organiza-

cija. Seveda bi morale zgledu šolske mladine in delavcev jeseniške železarne slediti tudi druge sindikalne organizacije, medtem ko bi glavno breme morala nositi planinska društva na Gorenjskem in tudi v ostalih predelih Slovenije. Načrti za nov Prešernov planinski dom na Stolu so že izdelani, pripravljalni odbor pa namerava že letos začeti z gradnjo novega planinskega doma.

Prepričani smo, da bo pri prostovoljnem delu sodelovalo veliko planincev z vse Gorenjske, svoj delež pri izgradnji Prešernovega planinskega doma na Stolu pa bodo prispevali tudi delovni ljudje iz naših delovnih kolektivov, ki se dobro zavedajo, da je planinstvo najboljša aktivna oblika psihične in fizične rekreacije ter da so cvetoče Karavanke tudi danes najbolj primerne za gojenje množičnega planinstva, ki naj čimprej postane bogata last mladine in delovnih ljudi. Gradnja novega Prešernovega planinskega doma na Stolu naj bo naša letošnja skupna moralna in delovna obveznost, prihodnje leto pa ga bomo izročili svojemu namenu in tako najlepše počastili 20. obletnico osvoboditve.

Žuro

Katastrofa Beograda

Jesenice: Beograd 11:0 (5:0, 4:0, 2:0)

V zadnjem kolu hokejskega turnirja za naslov državnega prvaka sta se srečali moštvi Jesenic in Beograda. Pred 1500 gledalci sta ne najbolje sodila Pavletič in Cesar in že takoj na začetku oškodovala Jeseničane za en gol. Jesenice: Korantar, Novak, Trebušak, Kristan, T. Mlakar, Brunn, Tišler, Felc, Smolej, Valentar, B. Jan, Hribar, J. Mlakar.

OHK Beograd: Šemšedinič, Stojković, Tasić, Savić, Krneta, Ramadanović, Tomić, Plamenac, Tumin, Kostić, Silberberger, Joksimović in Rus.

Beograd : Kranjska gora 4:3 (3:0, 1:1, 0:2) Kranjska gora : Beog. 5:3 (2:0, 1:3, 2:0)

V petek zvečer sta se pomerili v prvi prvenstveni hokejski tekmi moštvi Kranjske gore in DHK Beograd. Tekma se je začela ležerno. Prvi so se razživel gostje in že v drugi minuti dosegli gol. Potem je igra potekala enakovredno. Prilik za dosego gola so imeli oboji. Bolj točno so streljali gostje in bili še dvakrat uspešni. Druga tretjina je potekala enakovredno in je bil rezultat temu primeren — 1:1. V zadnji tretjini so domačini zaigrali mnogo bolje in pokazali zelo lep hokej, toda žal prepozno. Če bi igrali bolj kolektivno, bi lahko tekmo dobili. Strelci za goste: Silberberger 2, Plamenac in Kostić, za Kranjsko goro pa: Hiti, Smolej in Oblak. Tekmo sta pred 500 gledalci sodila Čebulj in Pavletič.

V povratni tekmi je v soboto Kranjska gora premagala DHK Beograd. Pred 500 gledalci nista sodila najbolje

Tekma se je začela v silovitem tempu, saj so Jeseničani dosegli prvi gol že v tretji sekundi po Tišlerju. Kmalu za tem so dosegli še en gol, ki pa ga pristranski sodnik Cesar ni priznal. Gostje so se samo branili, tako da so v vsej tretjini samo enkrat streljali na gol. Z rezultatom 5:0 je bila zaključena prva tretjina. V drugi tretjini je bila slika na igrišču ista. Domačini so napadali in dajal gole, gostje pa so se samo branili. Tudi v tej tretjini so le enkrat streljali na Korantarjeva vrata. Zadnja tretjina je bila bolj ležerna, saj je bila zmaga že

zagotovljena, gostje pa niso računali niti na častni gol.

S potekom igre smo lahko zadovoljni, saj so domačini pokazali res lep hokej z mnogo kombinacij. Pri gostih pa je bil vsekakor najboljši vratar Šemšidinović, ki je imel vseskozi polne roke dela. Ubrani je moral preko 60 strelav na gol. Strelci golov: Tišler 4, Klinar 3, Felc 2, Valentar in Bogo Jan. Kar se tiče moštva Beograda, smo lahko zaskrbljeni, kajti v prihodnjem tednu odpotujejo na turnejo po Švedski, vendar s slabo igro in nešportnim obnašanjem res ne moremo upati, da bi dostojno zastopali ugled jugoslovanskega hokeja, ki so ga priborili Jeseničani. Zato bi bilo dobro, da bi zveza prepovedala take turneje.

Polde Karlin

PREKLICI

Preključimo veljavnost izkaznic za vstop v Železarno Jesenice, ki se glasijo na naslednja imena:

Štefan Kramar — elektropeč, Anton Pintar — elektro delavnica, Anton Dremelj — Javornik I, Anton Bulovec — Javornik III, Franc Gubanc — žična valjalna, Janez Gašperin — OTK, Vinko Marolt — hladna valjalna, Anton Klemenčič — OTK, Predrag Mičič — martinarna, Nikola Krnjajič — martinarna, Hilmiya Hoddžić — martinarna, Mirko Prača — martinarna, Ludvik Čebulj — plinska in vodna energija, Mujo Catak — martinarna, Vlado Bergant — žična valjalna, Filip Ravnik — mladinska brigada, Stan-ko Blatnik — šamotarna.

ZELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — kćopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Zelezarja, Zelezarna Jesenice Tel. int 758 in 394 — Tisk CP — Gorenjski tisk.